

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Факультет іноземних мов  
Кафедра англійської мови

**Семантичне поле “медичина” на матеріалі  
скриптів англomовного серіалу “Доктор Хаус”**

Дипломна робота  
Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала: студентка 6 курсу, 601 групи  
Спеціальності 035 Філологія

Марчук Вікторія Андріївна

Науковий керівник:

к.ф.н., доц. Лопатюк Н. І.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент - к.ф.н., доц. Грижак Л. М.

кафедра англійської мови

Чернівецький національний університет

імені Юрія Федьковича

До захисту допущено:

Протокол засідання кафедри № \_\_\_\_\_

від «    » \_\_\_\_\_ 2022 року

зав. кафедри \_\_\_\_\_ проф. Єсипенко Н.Г.

## Summary

**The topicality** of the MA thesis is stipulated by the fact that linguists pay close attention to the investigation of systemic factors of the vocabulary and expediency of study of medical terms to establish lexico-semantic peculiarities of their use.

**The purpose of the study** is to determine lexico-semantic groups – constituents of lexico-semantic field of medical terms. The purpose requires fulfilling the following **tasks**:

- to establish the peculiarities of media discourse;
- to provide the definition of a lexico-semantic field;
- to determine the content structure of medical terms;
- to describe the structure of relations within lexico-semantic field, determine its kernel and peripheral composition;
- to analyse lexico-semantic groups of medical terms to determine their interconnectedness and systematicity;
- to perform derivational and etymological analyses of medical terms.

**The object of the paper** is lexico-semantic field “medicine”.

**The subject** of the study is to study the peculiarities of verbalization of the lexico-semantic field “medicine” in the series “House, M. D.”

The following **research methods** were used in the paper: **contextual analysis** (to determine that the terms belong to medical terminosystem), **descriptive method**, **distributive analysis** (to establish derivation and peculiarities of telediscourse), **quantitative method** (to determine kernel and peripheral lexical units of lexico-semantic field of medical terms), **comparative method** (to establish similarities and differences in different lexico-semantic groups of medical terms), and **etymological analysis** (to establish the origin of medical terms in telediscourse).

The **scientific novelty** of the paper lies in the fact that for the first time based on the material of a TV series “House, M. D.” an attempt was made to perform a

complex study of medical terms including the analysis of lexico-semantic and structural characteristics. The thesis provides a systemic analysis of medical terms by applying new methods that enabled to trace dynamic character of meanings of medical terms in modern English.

The **practical significance** of the paper lies in the fact that its principles and findings can be used in teaching in lecture courses and practical classes in history of English, lexicology, stylistics, terminology and discourse studies of the English language. The paper can also be used for translation practice on medical terms and its findings can be used for term papers and other theses.

Structurally, paper consists of the introduction, three chapters, conclusions, references (66 items), and two appendices. The paper contains 7 figures.

## Зміст

Перелік умовних скорочень.....	5
Вступ.....	6
Розділ 1. Теоретичні засади дослідження лексико-семантичного поля медичних термінів .....	12
1.0. Вступні зауваження.....	12
1.1. Поняття дискурсу.....	12
1.2. Класифікація дискурсу.....	15
1.3. Порівняння дискурсу і тексту.....	17
1.4. Особливості телевізійного дискурсу.....	19
1.5. Поняття лексико-семантичного поля .....	21
Висновки до розділу 1. ....	29
Розділ 2. Лінгвістичні особливості медичних термінів у теледискурсі.....	31
2.0. Вступні зауваження .....	31
2.1. Визначення терміна.....	31
2.2. Змістова структура терміна.....	35
2.3. Типологія медичних термінів.....	37
Висновки до розділу 2. ....	42
Розділ 3. Функціональні особливості медичних термінів у теледискурсі.....	43
3.0. Вступні зауваження .....	43
3.1. Лексико-семантичне поле медичних термінів.....	43
3.1.1. Лексико-семантична група “disease”.....	47
3.1.2. Лексико-семантична група “symptom”.....	50
3.1.3. Лексико-семантична група “doctor specialization”.....	54
3.1.4. Лексико-семантична група “lab studies”.....	56
3.1.5. Лексико-семантична група “organs”.....	58
3.1.6. Лексико-семантична група “medications”.....	61
3.2. Етимологічні особливості медичних термінів.....	63

3.2.1. Медичні терміни германського походження.....	64
3.2.2. Медичні терміни латинського та грецького походження.....	68
3.2.3. Медичні терміни французького походження.....	74
3.2.4. Медичні терміни німецького походження.....	77
3.3. Словотвірна структура медичних термінів.....	79
Висновки до розділу 3. ....	83
Висновки.....	86
Список використаних джерел .....	90
Список довідкових лексикографічних джерел.....	95
Список джерел ілюстративного матеріалу .....	96
Додатки.....	97

## Перелік умовних скорочень

ЛСП	лексико-семантичне поле
ЛСГ	лексико-семантична група
д.а.	давньо англійська мова
д.верхньо-німецька	давньо верхньо-німецька мова
д.норвезька	давньо норвезька мова
д.пруська	давньо пруська мова
д.саксонська	давньо саксонська мова
д.саксонської	давньо саксонська мова
д.французької	давньо французька мова
д.фризька	давньо фризька мова
с.а.	середньо англійська мова
с.верхньо-німецька	середньо верхньо-німецька мова
с.голландська	середньо голландська мова
с.ірландська	середньо ірландська мова
с.нижньо-німецька	середньо нижньо-німецька мова
Adj	прикметник
N	іменник
part. I	дієприкметник теперішнього часу
part. II	дієприкметник минулого часу

## ВСТУП

Сучасні дослідження мовних категорій у лінгвістиці характеризуються зверненням до комунікативної та когнітивної парадигми, що зумовлює акцент досліджень на вивченні мовних одиниць з точки зору таких дисциплін як лінгвoseміотики, лінгвопрагматики, лінгвокультурології та ін. Медична термінологія утворює власну лексико-семантичну систему, яка постійно розвивається. Медицина користується сучасними надбаннями науково-технічного прогресу, і її термінологія постійно розширюється. Функціональність медичних термінів підкреслює безперервний процес поповнення медичної термінології. Лексичний фонд медичної термінології досить помітний у словниковому запасі сучасної англійської мови, що дає змогу стверджувати про термінологізацію сфери медицини за допомогою трансформації медичних термінів. Медична термінологія є однією з найбільш частотних та активних частин лексики. Потреба у виникненні медичних термінів, що виражають нові поняття, їх семантика, структура, вживання у широкому неспеціальному контексті – все це свідчить про те, що вони є невід'ємною частиною мовної системи.

Роль медичної термінології в суспільстві зростає. Сучасний стан медичної науки, підвищення рівня медичної грамотності населення та піклування людини про своє здоров'я зумовлені інтра- та екстралінгвальними факторами. На прикладі аналізу медичного шару сучасної мови можна визначити зв'язок тенденцій розвитку мови, її лексичної системи з історією матеріальної та духовної культури народу, побачити екстралінгвальну обумовленість мовних процесів, функціонування різних груп слів.

Дослідження термінології медицини проводилися на основі теоретичної бази, яка проведена у працях таких дослідників як М. Вакуленко [3], Г. Германович [6], Т. Глеб [38], О. Голікова [13], Ю. Дев'ятко [7], І. Заліпська [56], Т. Ільченко [13], О. Ісаєва [14], М. Козирева [20],

А. Лавроненко [20], Ю. Лисанець [23], Н. Литвиненко [24; 25], Г. Навчук [46], К. Пенн [54], Д. Уотрмейер [54], Р.-Ю. Перхач [31], Р. Поворознюк [33], Д. Сабадаш, [38], Д. Сизонов [40], О. Снітовська [41], Л. Шутак [46; 47], Г. Щербак [48], та інші.

Медична термінологія утворює власну лексико-семантичну систему. Як і будь-яка система, вона є динамічною та постійно розвивається, а її межі постійно розширюються, вона поповнюється новими одиницями, та втрачає деякі, які стають архаїчними, вони взаємодіють з іншою частиною словникового запасу англійської мови. Можна виділити три аспекти вивчення термінології з точки зору парадигматичних та синтагматичних відношень в лексичній системі сучасної англійської мови. Перший аспект пов'язаний з розглядом термінології всередині терміносистеми. Другий аспект пов'язаний з розглядом цієї мікросистеми у її відношеннях з лексичною макросистемою. В процесі використання медичних термінів у дискурсі вони вступають у парадигматичні та синтагматичні відношення з усім словниковим складом англійської мови. Вони вживаються у мові у різних значеннях, і коли терміни вживаються не у професійному контексті, та стають загальноживаними (наприклад *ill, patient, treat, treatment* та ін.). У прямому значенні слово залишається одиницею терміносистеми медицина, а в переносному значенні – загальноживаним словом. У таких випадках активується властивість медичних термінів розвивати переносні значення, що, в свою чергу приводить до розвитку синонімічних відношень зі словами загального вжитку. Слід зауважити, що коли слово-термін вживається у телевізійному дискурсі, воно не відноситься до термінів. Воно переходить із одного функціонального середовища в інше і стає елементом теледискурсу та на його функціонування нашаровуються різні смислові конотації. Ці риси розкривають третій аспект медичних термінів, що визначається подальшим розвитком та вживанням термінів у сучасній англійській мові.



Наша магістерська робота присвячена вивченню особливостей функціонування лексико-семантичного поля (ЛСП) медицина у телевізійному дискурсі на матеріалі телесеріалу “House, M. D.” Девіда Шора. «Глобальною метою лексичної семантики був і залишається доказ системного характеру лексичного корпусу мови. Шляхи її здійснення пролягають через вирішення конкретних дослідницьких завдань: ідеографічне вивчення тематичних і лексико-семантичних груп слів (ЛСГ), з’ясування загальних і специфічних властивостей лексичних одиниць у складі цих груп, встановлення взаємозв’язків як між окремими одиницями усередині групи, так і між самими ЛСГ, визначення контекстуального впливу на семантику мовних одиниць тощо» [35, с. 7].

Попередні дослідження не надавали достатньої уваги комплексному описові складних парадигматичних відношень у лексико-семантичному полі термінів медицини, а також їхньому невід’ємному зв’язку із синтагматикою. Лексико-семантична класифікація термінів медицини належить до кола основних проблем і напрямків сучасної лексичної семантики. В основу подібних класифікацій учені закладають певні принципи чи критерії.

**Актуальність теми** зумовлена підвищенням уваги лінгвістики на сучасному етапі до вивчення системних чинників лексикону та доцільністю вивчення медичних термінів для того, щоб виявити лексико-семантичні особливості їх вживання.

**Мета дослідження** полягає у встановленні семантичних груп – складових конститuentів ЛСП термінів медицини. Поставлена мета передбачає виконання таких **завдань**:

- встановити особливості телевізійного дискурсу;
- окреслити поняття лексико-семантичного поля;
- встановити змістову структуру медичних термінів;
- описати структуру відношень в межах ЛСП медичних термінів, виявити її ядерний та периферійний склад;

- проаналізувати ЛСГ медичних термінів з метою виявлення їхньої взаємозалежності та системності;
- провести дериваційний та етимологічний аналізи термінів медицини.

**Об’єкт** магістерської роботи – лексико-семантичне поле «медицина».

**Предметом** дослідження є особливості вербалізації семантичного поля “медицина” у дискурсі телесеріалу “House, M. D.”

**Матеріалом** дослідження слугували 180 медичних термінів виокремлених методом суцільної вибірки із скриптів телесеріалу “House, M. D.” Девіда Шора загальним об’ємом у 235 070 слів.

**Методи дослідження.** Поставлені завдання та предмет дослідження зумовили використання взаємодоповнювальних методів лінгвістичного аналізу: контекстуального аналізу для встановлення приналежності цих термінів до терміносистеми медицини, описового методу, дистрибутивного, аналізу для встановлення способів словотворення та особливостей телевізійного дискурсу. За допомогою методу кількісного підрахунку виявлена частотність вживання ядерних та периферійних лексем ЛСП термінів медицини. За допомогою методу порівняння дослідили спільне та відмінне у вживанні різних семантичних груп термінів, та етимологічного аналізу для встановлення походження медичних термінів у теледискурсі.

**Наукова новизна** дослідження полягає у тому, що у ньому вперше на матеріалі теледискурсу серіалу “House, M. D.” здійснено спробу комплексного аналізу медичних термінів, що включає аналіз лексико-семантичних та структурних характеристик. У магістерській роботі здійснено системний аналіз медичних термінів. Застосування новітніх методик дало можливість здійснювати аналіз та простежити динамічність значень медичних термінів сучасної англійської мови.

**Теоретичне значення** нашого дослідження полягає у тому, що результати роботи є певним внеском у дослідженнях семантичних та парадигматичних характеристик медичних термінів у сучасній англійській

мові і структури їх ЛСП. Висновки наукової розвідки збагатять методичку досліджень медичних термінів сучасної англійської мови.

**Практичне значення** дослідження вбачається у можливості використати його положення та висновки у навчальному процесі при опрацюванні лекційних і практичних курсів з історії англійської мови, лексикології та стилістики англійської мови, спецкурсів з термінології та дискурсології. Матеріали дослідження можна залучити до перекладацької практики, а також для написання курсових та магістерських робіт студентами.

**Особистий внесок.** Здійснена спроба визначити структуру ЛСП термінів медицини та дослідити засоби його функціонування у теледискурсі телесеріалу “House, M. D.”

**Апробація роботи.** Головні результати нашого дослідження опубліковані у статті «Ядерні компоненти концепту “medicine” в сучасному англійському медіа дискурсі (на матеріалі серіалу “House, M. D.”)» у фаховому науковому виданні «Магістерські студії» Випуск 3. С. 125-133. [26].

**Структура та обсяг магістерської роботи** підпорядковані поставленій меті та розв’язанню визначених завдань. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, джерел довідкової літератури та додатків.

У вступі подано актуальність теми, мета, об’єкт, предмет, завдання, методи, новизну, теоретичне та практичне значення дослідження, структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження ЛСП медичних термінів» подано поняття дискурсу, класифікацію дискурсу, порівняння дискурсу і тексту, особливості телевізійного дискурсу та поняття лексико-семантичного поля.

У другому розділі «Лінгвістичні особливості медичних термінів у теледискурсі» розглянуто питання визначення терміна, змістову структуру терміна, класифікацію медичних термінів.

У третьому розділі «Функціональні особливості медичних термінів у теледискурсі» розглядається ЛСГ медичних термінів, етимологічні особливості та словотвірна структура медичних термінів.

Висновки присвячено підсумуванню й узагальненню викладеної в роботі інформації. У додатках міститься ілюстрація результатів дослідження медичних термінів.

## РОЗДІЛ 1

### ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛСП МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ

#### 1.0. Вступні зауваження

У цьому розділі ми будемо розглядати поняття дискурсу, його класифікацію, порівняння дискурсу і тексту, особливості телевізійного дискурсу, а також наведемо визначення лексико-семантичного поля.

#### 1.1. Поняття дискурсу

Поняття «дискурс» є досить багатозначним та різні дослідники трактують його по-різному. Так Приходько зауважує, що «лінгвістичні дослідження сьогодення, характеризуючись загальною тенденцією до виходу за межі речення, поглядом на мову як на соціальне явище, тенденцією до взаємопроникнення гуманітарних дисциплін, знайшли своє відображення і в теорії дискурсу. Вивченню дискурсу присвячена велика кількість праць, автори яких тлумачать його в настільки різних наукових системах, що саме це поняття ризикує втратити свій термінологічний статус, а його витлумачення коливається кількісно та якісно майже в різних системах координат» [35, с. 34]. Дискурс трактують як зв'язний текст у взаємодії із екстралінгвальними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами, чи текст, який включає в себе якийсь мовленнєвий акт, чи мовлення, як ціленаправлена соціальна дія, що супроводить спілкування чи взаємодію людей. К. Пенн та Д. Уотрмейер підкреслюють, що «комунікація була визначена як єдиний бар'єр для охорони здоров'я у глобальному світі» [54, с. 3].

Початково дискурс трактували як мовлення, що включає набір слів понад речення. Часто «дискурс» об'єднується із іншими уточнюючими

означеннями такими як «електронний дискурс», «політичний дискурс», «телевізійний дискурс», «спортивний дискурс», «науковий дискурс» тощо, що конкретизує його типи але не деталізує його зміст.

Л. Шутак уточнює, що «уперше термін «дискурс» з'являється у працях Е. Бенвеніста, Е. Бюссанса та З. Харріса. Учені наголошували на особливостях усного суб'єктивного мовлення і протиставляли його мовленню об'єктивному [47, с. 256]. У словнику Collins Cobuild English Dictionary подаються наступні значення слова «дискурс»: «1) дискурс є усне чи письмове спілкування між людьми, особливо серйозне обговорення конкретного предмету, напр. ...*a tradition of political discourse*. 2) у лінгвістиці, дискурс є природня усна чи письмова мова у контексті, особливо, коли розглядаються цілі тексти, напр. *The Centre has a strong record of research in discourse analysis. ...our work on discourse and the way people talk to each other*. 3) дискурс є серйозна розмова чи частина письмового тексту, мета якого навчити чи пояснити щось» [61].

О. Селіванова подає наступне визначення дискурсу: «дискурс (від фр. discours – мовлення, у лат. discursus – блукати, розгалуження, розростання, коловорот) – 1) зв'язний текст у контексті численних супровідних фонових чинників – онтологічних, соціокультурних, психологічних тощо; текст, занурений у життя; 2) замкнена цілісна комунікативна ситуація (подія), складниками якої є комуніканти спілкування й розуміння (соціальними, культурними, етнічними і т.ін.); 3) стиль, підмова мовного спілкування; 4) зразок мовної поведінки в певній соціальній сфері, що має певний набір змінних [39, с. 119]. У нашій розвідці ми будемо опиратися на визначення О. Селіванової. Вона звертає увагу на те, що швейцарський дослідник П. Серіо пропонує 8 дефініцій дискурсу.

Л. Науменко у своїй дисертації досліджує дискурс бізнесу, в якому вказує, що «бізнес-дискурс як суспільний когнітивно-комунікативний феномен поєднує у собі принаймні два плани – внутрішній (когнітивна

діяльність та прагматичний контекст) і зовнішній (вербалізована мовними засобами комунікативна діяльність). Бізнес-дискурс належить до інституційного типу мовлення, у якому спілкування опосередковане суспільним інститутом мікроекономіки, а мовна взаємодія адресата та адресанта відбувається в заданих координатах статусно-рольових відносин» [27, с. 81]. С. Романюк розглядає рекламний дискурс, та вказує на те, що рекламний текст повинен оцінюватися тільки в дискурсі та стверджує, що прагматична спрямованість реклами направлена на спонукання адресата до певних дій за допомогою вербальних чи невербальних засобів впливу. Вона підкреслює, що «прагматична направленість рекламного дискурсу полягає в необхідності спонукання адресата до відповідних дій, запрограмованих рекламодавцем. До сфери прагмалінгвістичних завдань вивчення рекламного дискурсу відноситься ряд питань, пов'язаних з адресантом, адресатом, специфічною ситуацією спілкування, прагматичними пресупозиціями, авторською інтенцією, соціологічними, психологічними та екстралінгвальними факторами, необхідними для його функціонування [37, с. 155].

Ситуативне розуміння дискурсу розкривається у словнику лінгвістичних термінів, де дискурс визначається як «зв'язний текст в сукупності з екстралінгвальними, прагматичними, соціокультурними, психологічними та іншими факторами; текст, вжитий в аспекті події; мовлення, що розглядається як цілеспрямована соціальна дія, як компонент, що бере участь у взаємодії людей та механізмах їх свідомості (когнітивних процесах). Дискурс – це мовлення «заглиблене в життя», і через це термін «дискурс» на відміну від терміна «текст» не застосовується до давніх та інших текстів, зв'язки яких із живим мовленням не встановлюються безпосередньо. Дискурс включає паралінгвальний супровід мовлення (міміку, жести), що виконують такі основні функції, які продиктовані структурою дискурсу: ритмічну, референтну, яка зв'язує слова з предметною

областю використання мови (дейктичні жести), семантичну (пор. міміку та жести, що супроводжують деяким значенням), емоційно-оціночну, функцію впливу на співрозмовника, тобто ілокутивну силу (пор. жести спонукання, переконання). Дискурс вивчається разом із відповідними “формами життя” (пор. репортаж, інтерв’ю, екзаменаційний діалог, світська бесіда, зізнання та ін.» [59, с. 136-137].

Аналіз дискурсу – міждисциплінарна галузь знання, яка знаходиться на межі лінгвістики, соціології, психології, етнографії, літературознавства, стилістики та філософії. Аналіз дискурсу проводиться з різних позицій, проте всіх дослідників дискурсу об’єднують наступні твердження: 1) статична модель мови є досить простою і не відповідає його природі; 2) динамічна модель мови повинна базуватися на комунікації, тобто спільної діяльності людей, які намагаються висловити свої почуття, обмінятися ідеями та досвідом чи вплинути один на одного; 3) спілкування відбувається у комунікативних ситуаціях, які повинні розглядатися в культурному контексті; 4) центральна роль в комунікативній ситуації належить людям, а не засобам спілкування; 5) комунікація включає докомунікативну та посткомунікативну стадії; 6) текст як продукт комунікації має декілька вимірів, головним з яких є породження та інтерпретація тексту [15, с. 192].

## **1.2. Класифікація дискурсу**

Дискурс є проміжним явищем між мовленням, спілкуванням, мовленнєвою поведінкою з одного боку, та фіксованим текстом, який залишається як залишок спілкування з іншого боку. З точки зору лінгвофілософії дискурс – це конкретизація мовлення у різних видах людського спілкування. Протиставлення соціально-колективного та індивідуального в мовленні, особливо істотним є протиставлення особистісного та статусного дискурсів. У першому участь беруть співрозмовники, що знають один одного, які щиро діляться своїми



переживаннями тощо, в другому випадку спілкування зводиться до діалогу представників тієї чи іншої соціальної групи людей. Особистісний дискурс полягає у намаганні максимально ущільнити інформацію, яка передається співрозмовнику, наприклад, коли люди розуміють один одного із півслова, тут важлива емоційна оцінка. Буттєвий дискурс призначений для знаходження і переживання смислів, мова йде про художнє чи філософське пізнання світу.

Н. Кравченко у своєму дослідженні розглядає категорії дискурсу, виділяючи наступні «критерії відбору»:

1. Першочерговим буде набір ознак, що відрізняє дискурс від тексту як статичного аналогу дискурсу і від мінімальних одиниць мовленнєвої взаємодії (комунікативного акту, інтерактивного юніту тощо), які є динамічними утвореннями, але не формують дискурсивної цілісності [...].

2. Усвідомлення категорій має базуватися на соціо-семіотичному й ситуативному визначеннях дискурсу, зв'язок між якими опосередкований усвідомленням контексту як лінгвокогнітивної категорії, що дозволяє пояснити, з одного боку, спосіб впливу соціокультурних чинників на структури тексту / дискурсу і, з іншого, – роль дискурсу у формуванні контексту [...].

3. Визначення категорій має враховувати основну прагматичну умову дискурсу – взаємну орієнтованість його учасників на інтеракцію, спільну розробку семіотичної структури дискурсу і визначення міжособистісних відносин [...]» [19, с. 79].

Лінгвісти розглядають дискурс як процес мовленнєвої комунікації, це процес, що розвивається у часі і він включає всі форми функціонування мови. За типом спілкування дискурс поділяють на усний та писемний. В усному дискурсі мовці спілкуються за допомогою артикулярного апарату, а адресат сприймає його за допомогою слуху. Писемний дискурс виник на основі зорових відчуттів і він є вторинним по відношенні до усного. Як

відомо дуже багато мов до сьогодні не мають писемності. Тут слід відзначити, що писемне мовлення не є тотожним усному.

Дискурс різниться за функціональним стилем. Функціональні стилі (реєстри) поділяються на побутовий, науковий, офіційний, публіцистичний та художній. Проте така класифікація неповна, тут можна додати, наприклад, політичний, бізнесовий, релігійний тощо. Крім стилів існують субстили, вони можуть змішуватися із жанрами, наприклад, жанр оповідання може бути у художньому стилі, публіцистичному, побутовому тощо. І навпаки, один і той же стиль може бути представленим у різних жанрах, наприклад, науковий стиль вживається при написанні наукової статті, доповіді на конференції, при написанні монографії і т. ін.

Функціональні стилі характеризуються лексичними особливостями. Наприклад, жаргонізми та терміни вживаються у різних реєстрах. Ряд вчених розглядають такі типи дискурсу: політичний, економічний, спортивний, освітній і т. ін., тобто за родом занять. А. Приходько поділяє дискурси на професійні (педагогічний, дипломатичний, спортивний, медичний, політичний, економічний та ін.); корпоративні (банківський, релігійний, езотеричний, сакральний, революційний, терористичний, кримінальний); дискурси побутової комунікації (сімейний, дитячий, молодіжний, любовний); дискурси віртуальної комунікації (казковий, комп'ютерний, форумний, чат-дискурс); та соціо-специфічні (рекламний, дискурс дозвілля, святковий, передвиборний) [35, с. 9].

### **1.3. Порівняння дискурсу і тексту**

Текст – це одне із найскладніших об'єктів лінгвістичного дослідження, зараз текст сприймається як вихідна точка будь-якої гуманітарної науки (М. Бахтін). На сьогоднішній день відсутня єдина повноцінна і несуперечлива дефініція тексту, хоча визначення тексту та аналізу його характеристик присвячено багато праць. Визначення тексту залежить від

теоретичного підходу та напрямку сучасної лінгвістики, основних характеристик тексту. В якості таких ознак виділяють наступні: комунікативна спрямованість, зв'язність, комунікативна завершеність, орієнтованість тексту на певний тип читача, підтекст, задум автора.

І. Шпенюк вказує на те, що «в історії лінгвістики терміни "текст" і "дискурс" відповідають двом напрямам вивчення мовленнєвої взаємодії – лінгвістиці тексту та дискурс-аналізу. У теоретичних дослідженнях із цієї проблеми зазначено, що обидва напрями розглядаються інколи як ідентичні, інколи як протилежні, а подекуди і як не співвідносні. ... Г. Г. Почепцов, слідом за Р. Годжем і Г. Кресом, уподібнював розбіжність понять "текст" і "дискурс" різниці між "реченням" і "висловленням". Висловлення поєднує в собі як власне речення, так і соціальний контекст його використання. Такі ж відношення повторюються в тексті і дискурсі.» [45, с. 23-24].

Ми не можемо розглядати текст як структурну одиницю, тому що немає зовнішніх моделей, які би наповнювалися лексичними елементами. Різниця між текстом та дискурсом полягає у тому, що текст є відтворення дискурсу на письмі з втратою всіх екстра- та інтралінгвальних характеристик (таких як жести, інтонація, тон, соціальні, прагматичні та інші чинники, що впливають на породження дискурсу, який відтворений у тексті).

О. Задачаїна досліджує текст та відзначає, що текст створюється щоб втілити авторський задум, складовими тексту є автор (андресант), читач (адресат), описувана діяльність, про яку йдеться в тексті та мовна система, з якої автор виокремлює мовні засоби для втілення задуму. Вона зазначає, що «можна виділити такі підходи до його вивчення:

- лінгвоцентричний (аспект «мова – текст») описує функціонування мовних одиниць в тексті;
- текстоцентричний (текст – автономне ціле, незалежно від учасників комунікації) погляд на текст як на структурно-семантичне ціле;

- антропоцентричний (аспект «автор – текст – читач»), пов'язаний із утворенням, сприйняттям та розумінням тексту;
- когнітивно-дискурсивний («автор – текст – позамовна діяльність») концепт, картина світу» [12, с. 14].

О. Селіванова пропонує наступне визначення тексту: «текст – цілісна семіотична форма лінгвопсихоментальної діяльності мовця, концептуально та структурно інтегрована, що служить прагматичним посередником комунікації і діалогічно вбудована до семіотичного універсалу культури» [39, с. 599-600].

Очевидно, що текст та дискурс нетотожні поняття, зміст тексту формується тільки в комунікативній події чи дискурсі; дискурс – спосіб передачі інформації, текст – породжувач смислу; дискурс – це текст в розвитку. В системі культури тексти виконують дві функції: адекватну передачу значень та породження нових смислів. Дискурс є способом передачі інформації, проте не є засобом її накопичення, оскільки дискурс не є носієм інформації. Текст є носієм інформації, а дискурс сприяє її примноженню.

#### **1.4. Особливості телевізійного дискурсу**

Дослідження термінів медицини проводиться із вивченням теледискурсу, що є провідним за силою впливу на аудиторію на глядачів. Жодне із багаточисленних досягнень науково-технічного прогресу не проявило такого впливу на людство та увійшло в побут кожного члена сучасного суспільства. Лінгвісти зацікавились вивченням цього феномена, де вивчають питання моделювання масової комунікації, впливу на глядача, стратегії впливу на аудиторію тощо.

Дослідники часто класифікують дискурс за функціональним стилем, чи регістром, за сферами людської життєдіяльності. Значне місце займає дискурс ЗМІ, чи медіа дискурс, частиною якого є теледискурс, який є предметом нашого дослідження. Масмедійний дискурс також поділяється на

типи як політичний, журналістський, рекламний, радіодискурс, теледискурс тощо. Параметри виділення різних типів медіа дискурсу відповідають характеристикам цільової аудиторії, лінгвістичним та екстралінгвальним стратегіям подачі інформації. Медіадискурс газет та журналів також має свою типологію. Так, дослідники виділяють якісну пресу, популярну пресу та так звану жовту пресу, дискурс глянсових журналів, дискурс спеціалізованих видань, таких як наукових та науково-популярних видань.

Специфіка медійного дискурсу полягає у його орієнтованості на масового адресата. У нинішню епоху тотальної інформатизації суспільства медіадискурс набуває міжнаціонального характеру, адже все, що ми знаємо про оточуючий світ, ми дізнаємося із засобів масової інформації. В межах дискурсу ЗМІ чиниться вплив на суспільну свідомість, іноді використовуючи маніпуляційні технології.

Слід визнати, що в зв'язку з обмеженістю рамками дослідження, повну картину телевізійного дискурсу провести неможливо. Ми розглянемо найбільш загальні характеристики теледискурсу. За тематикою можна виокремити такі жанри теледискурсу: теленовини, телеогляд, кінофільм (художній, документальний фільми, драма, мелодрама, бойовик, комедія, пригоди, трилер, фільм жахів, детектив), телесеріал, телеспектакль, мультфільм (для дітей, для дорослих), телеінтерв'ю, телерозслідування, телереклама (політична, комерційна, анонс), теледебати, телешоу (ток-шоу, реаліті-шоу, ігрове шоу, комедійне шоу), телегра, телевікторина, телеподорож, телеклуб, телеіндустрія, телешоп, телегороскоп, телелотерея, телешкола, музикальні передачі (музичний концерт, музична програма, музичний конкурс і т. ін.), спортивні передачі на ТБ (футбольні, баскетбольні матчі, Олімпійські ігри, чемпіонат світу з різних видів спорту, шаховий, шашковий турнір, кубок тощо).

## 1.5. Поняття лексико-семантичного поля

Перед тим, як перейти до характеристики лексико-семантичного поля медичних термінів необхідно виділити основні аспекти теорії поля в лінгвістиці. Взагалі, поняття “поле” частіше всього вживається в фізиці. В цій галузі людських знань воно означає форму матерії, яка здійснює взаємодію частин речовини і зв'язуючі частини речовини одна з одною в системі. Таке ж саме визначення, по суті, може бути застосовано і до пояснення поняття поля в лінгвістиці. Саме тому цей термін найбільш повно відображає сутність цього явища в лінгвістиці.

Отже, групи слів, які існують в лексиці, пов'язані між собою функціонально, семантично і асоціативно, називають полями. І хоча Г. С. Щур приходять до висновку, що термін “поле” в мовознавстві використовується абсолютно свавільно і не відображає ніяких емпіричних фактів, він не заперечує об'єктивного існування взаємопов'язаних елементів в мові.

В мовознавстві вже давно намітилась тенденція вивчати мовні елементи не відокремлено, а групами. Вже Вільгельм фон Гумбольдт, а за ним Г. Ястгоф говорили про “систему”. Поняття поле вперше ввів Й. Трір.

Таким чином різнобій в термінології свідчить про відсутність єдиної теорії поля в лінгвістиці і чітких критеріїв віднесення елементів за групами.

В мовознавстві існують різноманітні підходи до опису груп слів, що мають семантичну спільність. Серед них – такі як семантичне (лексико-семантичне) поле, лексико-семантична група, синонімічний ряд, тематична група, гіпонімія та ін. Інколи важко встановити межу між цими угрупованнями, Багато дослідників навіть не намагаються це зробити, визначаючи, наприклад, терміном “семантичне поле” різноманітні лексичні угруповання або вважаючи, що лексико-семантичні групи, синонімічні ряди і інші угруповання слів є різновидами семантичних полів [4, с. 56].

Таким чином, часто одні і ті ж самі угруповання слів визначаються і терміном “лексико-семантична група”, і терміном “синонімічний ряд”, і терміном “семантичне поле”. Спробуємо порівняти ці поняття і визначити, чи можливе їх вживання як синонімічних термінів.

На можливість існування різних типів лексичних об’єднань вчені звернули увагу ще у XIX ст. (М. М. Покровський), деякі особливості польової структури було помічено при складанні тезаурусів (П. Роже, Ф. Дорзайф, Р. Хамг, В. фон Вартбург). Заслугою Тріра вважають, те, що він розділив поняття “лексичне” і “понятійне” поле [59, с. 380-381].

Під понятійним (семантичним) полем Трір розуміє перш за все структуру певної понятійної сфери чи кола понять. Такому понятійному полю в мові відповідає словесне (лексичне) поле, яке не існує ізольовано, самостійно поза словниковим складом, а вичленовується з нього, лише будучи співвідносним з яким-небудь понятійним полем. Подібно до того, як магніт створює навколо себе магнітне поле, так і поняття, включаючи до сфери свого вираження цілі ряди слів, утворюють своєрідні семантичні поля, поза якими слова – пусті знаки.

В сучасній лінгвістиці поле визначається як сукупність мовних (головним чином лексичних) одиниць, що об’єднуються спільним змістом (іноді також спільними формальними показниками) і відображають понятійно-предметну, або функціональну схожість явищ, які вони означають.

Під лексико-семантичним полем розуміють групу слів, пов’язаних спільним значенням, між якими існують певні семантичні відносини, що утворюють замкнену та ієрархічну систему. Таким чином, поле складає частину загальної лексико-семантичної системи. Ф. Т. Жилко, досліджуючи семантичні поля української мови, визначає семантичне поле як складну функціональну системно-структурну одиницю лексико-семантичного рівня. Семантичні поля, являючи собою семантичні взаємозв’язки між семами слів, проникають одне в одне, взаємно накладаються [10, с. 27]. Таким чином,

забезпечується семантична безперервність певної мови, що є виявом її загального семантичного простору. І. Стернін також стверджує, що різні поля накладаються одне на одне і утворюють зони поступових переходів [42, с. 28].

З цих визначень можна зробити висновок, що семантичні поля пов'язані одне з одним за принципом ієрархічного підпорядкування та сукупність усіх полів становить лексико-семантичну систему мови.

Більшість визначень лексико-семантичного поля поєднує також вказівка на спільну ознаку, що поєднує усі одиниці поля. Ця ознака, яка також називається інтегральною, звичайно виражається лексемою з узагальненим значенням. Деякі дослідники називають таку лексему архілексемою, інші, такі як Ю. Апресян, – спільним семантичним компонентом, який обов'язково повинен бути присутній у певній кількості значень, що утворюють семантичне поле (наприклад, розмір, вага, висота, інтенсивність, об'єм, швидкість, температура і т. ін.) [1, с. 29]. І. Стернін, порівнюючи структуру поля із структурою лексичного значення, називає цей елемент ядром, а всі інші компоненти – периферійними.

Лексико-семантична група (ЛСГ) визначається як об'єднання слів, пов'язаних відношеннями “синоніми” і “антоніми”, різних уточнень, диференціації та узагальнення близьких або суміжних значень. О. Кардашук під ЛСГ розуміє синхронно-існуючу групу лексем, семантично близьких за основним значенням до найбільш частотного лексико-семантичного варіанту [16, с. 92]. Деякі дослідники схильні вважати поняття лексико-семантичного поля і лексико-семантичної групи синонімами, проте інші лінгвісти впевнені, що між цими термінами існує певна різниця. Так, В. Левицький вказує на такі ознаки, які відрізняють ці поняття: мовна (позамовна) обумовленість лексичних зв'язків: елементи семантичного поля об'єднані передусім спільністю позамовних зв'язків та відносин; елементи ЛСГ пов'язують передусім відносини всередині мови; матеріальність (нематеріальність)



об'єктів зовнішньої діяльності: семантичне поле включає до свого складу слова одного порядку – з конкретним або абстрактним значенням; ЛСГ, навпаки, може складатися зі слів, що означають: а) матеріальні об'єкти; б) ідеальні об'єкти; в) слова з абстрактним і конкретним значенням; об'єм групи: семантичне поле може складатися з двох лексичних одиниць, ЛСГ з двох слів складатися не може. До її складу входять, принаймні, стільки слів, скільки лексико-семантичних варіантів включає багатозначне слово; тип ідентифікатора: обмеження ЛСГ відбувається на базі певного багатозначного слова, і це багатозначне слово є домінантою ЛСГ і обов'язково входить до її складу [21, с. 13].

О. Кардашук також вважає, що сукупність головних лексико-семантичних варіантів слів ЛСГ становить семантичне поле. Таким чином, вживання термінів “поле” і “ЛСГ” недиференційовано не можна вважати виправданим [16, 93].

Таким чином, методика семантичного поля, яка все частіше використовується в сучасному мовознавстві, дозволяє вивчати просторову організацію тих чи інших сфер лексики, позиційні відносини лексичних елементів і т. ін.

Виділення лексико-семантичних груп дієслів становить окремі труднощі. В більшості випадків під час виділення семантичного поля чи лексико-семантичної групи лінгвісти використовують семантико-логічний спосіб, заснований на принципі ідентифікації, що був запропонований Ш. Балі. Найчастіше вирішальним для виділення тієї чи іншої дієслівної семантичної групи є смисловий критерій. До однієї групи включаються дієслова за наявністю в їх змісті категоріально-лексичної ознаки, яка інтуїтивно осмислюється дослідником. За словами Ш. Балі, в дослідженні потрібно керуватися в першу чергу інтуїцією. Інтуїція дослідника звичайно підкріплюється даними словників, що відображають колективну інтуїцію лексикографів О. С. Цимернова, досліджуючи дієслова, що означають

пізнавальні процеси людської психіки, також вказує на те, що членування лексико-семантичної системи на окремі фрагменти зумовлено реальною дійсністю, тобто онтологічно значимо, тому при виділенні об'єкта дослідження на початковому етапі потрібно звертатися до позамовного фактору, а саме до пізнавальних процесів психіки. О. С. Цимерінова стверджує, що «на основі знань екстралінгвістики, розподілення явищ і предметів і їх відображення в лексичній системі, а також виходячи з інтуїції дослідника, відбувається виділення певних тематичних груп, які об'єднані складними родовими асоціаціями» [44, с. 47]. Незважаючи на недоліки одномовних тлумачних словників, всім зрозуміло, що в них узагальнено працю не одного покоління лексикографів, які намагалися описати мовні матеріали, що представляють лексичну систему мови. Є. Д. Бабир, досліджуючи лексико-семантичну групу дієслів прикрашання, вказує, що основним завданням визначення внутрішньої структури лексико-семантичної групи є встановлення семантичної спільності і різниці між одиницями, які складають дану групу. Спільність і різниця слів за семним складом виявляються в опозиціях. В мінімальних парах сем, що співставляються, виявляється той компонент, що їх об'єднує і той семантичний залишок, що їх відрізняє. В складі сем, які утворюють певні семантичні опозиції, виявляються не тільки спільні ознаки, але і диференційні, за якими слова, що входять до складу групи, протиставлені одне одному. В своєму дослідженні Є. Д. Бабир виділяє сему «дія, спрямована на прикрашення» і називає її загальною, інтегруючою, так як вона властива всім дієслівним семам лексико-семантичної групи» [2, с. 21].

Дослідник робить висновок, що несиметричність, тобто нерівномірний розподіл диференційних ознак є особливістю парадигматичних угруповань в лексиці. Дієслова нерівнозначні по відношенню до базових дієслів і одне до одного. Деякі з них, більш конкретні за значенням, ніж базові, не можуть мати протичлен більш конкретного значення. Інші дієслова мають подвійну

співвіднесеність: уточнюють значення базового дієслова і в той же час виступають як ядерні по відношенню до окремих мікрогруп, в яких вони є носіями інтегруючої семи. Так, наприклад, дієслово “to garnish” є архілексемою для більш дрібних об’єднань мікрогруп [2, с. 23].

Лексика будь-якої мови характеризується системністю, відкритістю і складається з цілого ряду підсистем. Дослідження смислових зв’язків між окремими одиницями в лексико-семантичних групах є одним з важливих і розповсюджених шляхів вивчення лексики як системи. Взаємовідносини слів, що мають керовані і керуючі значення – яскравий приклад системної організації лексики. Кожна лексико-семантична група має внутрішню організацію, між її елементами встановлюються відносини синонімії, включення і перехрещення. Лексико-семантична група і поле є зв’язуючою ланкою під час вивчення лексико-семантичної системи мови.

Лексико-семантичне поле характеризується набором засобів різних рівнів, пов’язаних між собою систематичними відносинами, загальним значенням, яке тою чи іншою мірою притаманне конститuentам поля, загальне значення поля не єдине, воно розпадається на мінімум два значення, які можуть бути протилежними чи полярними. Причому кожне з них утворює мікрополе.

В більшості полів виділяється домінанта, тобто конститuent поля:

- а) найбільш спеціалізований для вираження даного значення;
- б) що передає його найбільш однозначно;
- в) який систематично використовується.

О. А. Павлишенко у своєму дисертаційному дослідженні виділяє наступні основні ознаки «лексико-семантичного поля»:

- 1) поле має інвентар елементів, пов’язаних між собою структурними відношеннями;
- 2) елементи, які утворюють поле, мають семантичну спільність і виконують єдину функцію;

- 3) поле може об'єднувати однорідні і різнорідні елементи;
- 4) в структурі поля виділяють мікрополя;
- 5) у структурі поля наявні ядерні і периферійні конституенти; ядро консолідується навколо компонента – домінанти, а периферія має “зонну” організацію;
- 6) ядерні конституенти найбільш спеціалізовані для виконання функцій поля, систематично використовуються, виконують функцію поля; водночас вони найбільш частотні, порівняно з іншими конституентами та обов'язкові для поля;
- 7) між ядром та периферією існує розподіл функцій: частину функцій виконує ядро, частину – периферія;
- 8) межа між ядром та периферією, а також між окремими зонами периферії, нечітка, розмита;
- 9) конституенти поля можуть приєднуватися до ядра одного поля і до периферії іншого поля і навпаки;
- 10) різні поля накладаються одне на одне, утворюючи зони поступових переходів» [29, с. 99]. У нашій роботі ми послуговуватимемось визначенням поля О. А. Павлишенко.

Відмінності в структурі поля визначаються приналежністю домінанти до морфології, синтаксису або лексики. Можуть існувати поля з домінантою усередині кожного мікрополя і поля без домінанти. Навколо домінанти групуються найбільш тісно пов'язані з нею конституенти, які утворюють ядро поля. Конституенти, які віддалені від ядра, розташовуються на периферії поля. Ядерні конституенти є найбільш частотні у порівнянні з іншими конституентами і є обов'язковими для даного поля. Між ядром і периферією відбувається розподіл функцій, які виконуються полем. Ф. Жилко також виділяє у полі центр і периферію і вказує на те, що центр семантичного поля характеризується більшою щільністю семантичних

відносин за допомогою сем лексичних значень слів, а периферія – меншою кількістю цих відносин.

На периферії семантичного поля, за думкою Ф. Жилко, відбувається диференціація семантичних відносин інших семантичних полів. У центрі семантичного поля дуже виразно виявляються ланцюгові зв'язки між семами. В семантичному полі виділяються кілька мікрополів (сфер). Одна з цих сфер є центром поля. Кожне мікрополе в семантичному полі являє собою по суті багаточленну опозицію [10, с. 28]. І. Стернін стверджує, що мікрополя, які складають поле, повинні бути в кількості не менше двох, а саме поле визначає як інвентар предметів, пов'язаних системними відносинами [42, с. 30]. В. Левицький називає спільний компонент, що поєднує елементи поля “ідентифікатором”. Він вважає, що ідентифікатор семантичного поля знаходиться завжди поза полем і, як правило є не словом, а словосполученням (словоутворенням), по відношенню до якого всі члени поля є видовими поняттями. Саме тип ідентифікатора та його місцезнаходження він вважає суттєвими ознаками, що відрізняють поле від синонімічного ряду та лексико-семантичної групи.

Багатозначність конститuentів дає можливість участі одного конститuenta в декількох полях в якості домінанта одного поля (мікрополя) і периферійного елемента іншого, що створює передумову для зв'язку мікрополів усередині одного поля, а також різних полів між собою.

Будь-яка наукова класифікація природних чи штучних об'єктів передбачає ієрархічний поділ від конкретного до більш абстрактного. Більш конкретні слова в класифікаційній ієрархії мають, звичайно, менший семантичний об'єм, але більший зміст.

Отже, лінгвістичному поняттю поле можна дати таке визначення: поле – це сукупність слів, які мають не менш двох рівнів абстракції. Для того, щоб ця сукупність слів виявилась полем, необхідно, щоб слова верхнього і нижнього рівнів ієрархії знаходились між собою в вертикальних

відношеннях і зв'язках. В цьому понятті така сукупність буде являти собою об'єкт, тобто півфункціональну сукупність. Згідно з цим визначенням поля словам одного рівня ієрархії не обов'язково знаходиться між собою в відносинах та зв'язках. Важливо те, щоб кожний елемент нижнього рівня ієрархії знаходився в відношеннях підпорядкування з поняттям верхнього рівня. Поле являє собою структуру, оскільки складається з ієрархічно підпорядкованих елементів і вертикальних відношень між ними. Поле обов'язково повинно мати, принаймні, одне слово, яке інтегрує цю сукупність слів і позначає найбільш абстрактне, узагальнююче поняття. Останнє є більш високим в ієрархічному змісті елементом, який несе, як правило, більший семантичний об'єм і обмежений зміст.

Р. Поворознюк стверджує, що «під культурним контекстом оригінального кінопродукту розуміється сукупність інституційних, рольових, ціннісних, когнітивних умов реалізації подій або фактів з одного боку й сукупність виразних засобів, які використовуються людьми в цих обставинах, з іншого. Це означає, що в тексті реалізуються настанови й вимоги до створення мовного продукту, що відповідають умовам появи зазначеного матеріалу» [8, с. 139].

Структура ЛСП складається із базового шару (ядра поля, що включає компоненти, які відображають сутність змісту поля) та периферійних шарів. Ядерні лексеми частотніші у порівнянні із периферійними, їхні значення є більш загального характеру, у порівнянні з периферійними, які більш специфічні та уточнюючі.

## **Висновки до розділу 1**

Отже, у першому розділі було розглянуто поняття дискурсу як лінгвістичного явища. Досліджено класифікацію дискурсу, розрізнення дискурсу і тексту, характеристики телевізійного дискурсу та поняття лексико-семантичного поля.

Не існує одностайного підходу до визначення дискурсу. Наше дослідження спирається на визначення О. Селіванової, що дискурс це зв'язний текст у контексті численних супровідних чинників; цілісна комунікативна ситуація, складниками якої є комуніканти спілкування та екстралінгвальний контекст; стиль спілкування; та зразок мовної поведінки в певній ситуації.

За тематикою можна виокремити такі жанри теледискурсу: теленовини, телеогляд, кінофільм, телесеріал, телеспектакль, мультфільм, телеінтерв'ю, телерозслідування, телереклама, теледебати, телешоу, телегра, телевікторина, телеподорож, телеклуб, телеіндустрія, телешоп, телегороскоп, телелотерея, телешкола, музикальні передачі, спортивні передачі на телебаченні.

Для того, щоб сукупність слів виявилась полем, необхідно, щоб слова верхнього і нижнього рівнів ієрархії знаходились між собою у вертикальних відношеннях і зв'язках. Структура ЛСП складається із ядра поля, що включає компоненти, які відображають сутність змісту поля та периферійних шарів. Ядерні лексеми частотніші у порівнянні із периферійними, їхні значення є більш загального характеру, у порівнянні з периферійними, які більш специфічні та конкретизуючі.

## РОЗДІЛ 2

### ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У ТЕЛЕДИСКУРСІ

#### 2.0. Вступні зауваження

У цьому розділі будемо розглядати питання визначення терміна, його змістовної структури та типологію медичних термінів.

#### 2.1. Визначення терміна

Дослідження термінів на сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки залишається об'єктом активного вивчення гуманітарних наук, оскільки нині це питання дуже актуальне з огляду на те, що відбуваються бурхливі активні процеси в міжкультурній комунікації. Термінологічна робота за останні десятиліття набула ширших масштабів завдяки машинній обробці текстів, і, здавалось би, що вже важко було б сказати щось нове у цій царині. Проте різні дослідники трактують терміни по різному і потрібно провести унормування різних аспектів тлумачення термінів. О. Снітовська зауважує, що «медична термінологія змінюється, адаптуючись до потреб нашого часу. Інноваційний характер науки XXI ст. закріпив роль англійської терміносфери як матриці глобалізованої науки [41, 109].

На сучасному етапі розвитку термінології значна увага присвячується вивченню термінів різних наук у різних мовах. Адже терміни відносяться до того пласту вокабуляру, який посідає значуще місце в словнику будь-якої мови, активно розвивається із прогресом відповідної галузі науки, та активно вживається спеціалістами будь-якої царини діяльності.

Через складність поняття терміна, існує багато його визначень та багато лінгвістів сперечаються щодо різних аспектів функціонування терміна. Д'яков та ін. стверджують, що «кількість термінів у розвинених



мовах багатократно перевищує чисельність загальноновживаних слів і досягає зараз кількох мільйонів лексичних одиниць. І ця величина невпинно зростає» [8, с. 9]. Терміни відображають результати розвитку різних наук, переважно природничих, та є носіями значень із конкретної галузі, вони описують поняття та описують теорії та концепції досліджень у різних галузях знання. Терміном вважають слово чи словосполучення, що виражає конкретне поняття у певній галузі, такій як наука, медицина, виробництво тощо.

Щодо термінів та не термінів, то за зовнішніми ознаками не можна відрізнити термін від загальноновживаного слова. Так, Т. Кияк підкреслює, що «ні в формі, ні в змісті не можна знайти суттєвої різниці між словом поширеної, неспецифічної лексики і словом лексики термінологічної» [17, с. 104]. Це можна пояснити тим фактом, що в спеціальній лексиці можна знайти лексичні одиниці, які відрізняються від загальноновживаних слів, так і одиниці, які збігаються за формою з побутовою лексикою, і в окремих галузях науки той чи інший тип термінів може домінувати. Деякі лінгвісти вважають, що слова, коли вони виникали, були термінами, проте на сучасному етапі розвитку мов, не кожне слово є терміном. Терміни з розвитком мови стають звичайними словами, коли нові технічні винаходи, нові поняття вживаються у щоденному побуті.

Залучення побутових слів у спеціалізовану лексику є одним із способів поповнення термінології. Етимологічний аналіз свідчить, що лексичні одиниці, які з'явилися як терміни, колись були загальноновживаними словами. Це стосується термінів, що утворилися у період науково-технічної революції, коли їх складові елементи були запозичені із класичних мов латинської та грецької. Проте, деякі звичайні слова, що в наші дні сприймаються як побутові, виникли як спеціальні терміни та були відомі лише вузькому колу людей що їх використовували – мисливці, ремісники тощо, та були лексичними одиницями спеціальної лексики, які з часом стали відомими усім носіям мови.

Співвіднесеність терміна з конкретною галуззю науки чи техніки зумовлено тим, що він використовується для називання спеціальних понять. Існує загальноповсюдженна побутова термінологія поряд з вузькою спеціальною термінологією. Одним із важливих ознак терміна є його точність, коли ми розуміємо чітко значення та обмеженість його значення. Спеціальне поняття має чіткі межі, та визначається за допомогою дефініції, що є визначенням терміна як спеціальної лексичної одиниці. Дефініція визначає значення терміна, вона виділяє термінологічну лексику із словникового складу мови. А. Реформатський обґрунтовує незалежність терміна в контексті вказуючи на те, що термін «1) член певної термінології, що виступає замість контексту, 2) може вживатися ізольовано, наприклад, в текстах реєстрів чи замовлень в техніці, 3) для чого має бути однозначним не в цілому в мові, а в межах даної термінології» [36, с. 115]. Низка ознак терміна визначається однією із його основних функцій, а саме функцією позначення поняття. Об'єктивність змісту поняття робить стилістично нейтральним термін, що його відображає, він не викликає ніяких додаткових асоціацій. В науковому чи спеціальному тексті термін є стилістично нейтральним.

Іншою ознакою терміна є його номінативність, і, як зазначає О. Ахманова, «в якості термінів як специфічних мовних одиниць звичайно розглядаються іменники чи побудовані на їх основі словосполучення» [57, с. 55]. Т. Кияк стверджує, що в європейських мовах система іменників настільки розвинута, є необмежені можливості утворювати віддієслівні іменники, що утворюються від основ прикметників, що основний склад термінологічного списку у цих мовах вичерпується іменниками (*cf* [17, с. 104]).

Одна із головних властивостей терміна, це його системність, чи входження терміна у систему понять відповідної галузі знань, чи термінологію. Термінологія – це «семіологічна система, тобто вираження

певної системи понять, які в свою чергу відображають певний науковий світогляд» [57, с. 509].

Т. Панько та ін. вказують на зміну семантики загальнонавчаних слів у терміносистемах, що відбивають такі аспекти значення як «сигніфікативний, денотативний, парадигматичний і синтагматичний, оскільки: 1) і термін, і загальнонавчане слово як словесні знаки характеризуються своєю предметно-понятійною зіставленістю що дає змогу в значенні виділити денотативний і сигніфікативний аспекти; 2) парадигматичне і синтагматичне значення при своїй внутрішньомовній природі є ніби власне мовною «відповіддю» загальнонавчаного значення на вплив термінології, вони розкривають у парадигматиці – відношення слова у нелінійному ряду, в синтагматиці – у лінійній площині, іншими словами – імпліцитно-парадигматичні відношення і експліцитно-синтагматичні зв'язки словесних знаків» [30, с. 197].

Д'яков та ін. пропонують визначення терміна, що подається Комітетом науково-технічної термінології АН СРСР: «термін – це слово, чи словосполучення, яке є єдністю звукового знаку та співвіднесеного (зв'язаного) з ним відповідного поняття в системі понять даної галузі науки і техніки» [8, с. 11]. О. Селіванова пропонує таке визначення терміна: «слово чи сполука, що позначає поняття спеціальної сфери спілкування в науці, виробництві, техніці, мистецтві, у конкретній галузі знань чи людської діяльності» [39, с. 617]. У нашій роботі ми послуговуватимосся цією дефініцією.

Т. Єщенко визначає медичний термін наступним чином: «медичний термін – це складник спеціального фахового знання, що витворює національну мовну картину світу і віддзеркалює специфіку наукового мислення українців, засади фахового текстотворення» [9, с. 43]. Г. Германович у своєму дослідженні медичних термінів вказує на те, що «медична термінологія – це сукупність слів і словосполучень, які

використовують спеціалісти для позначення наукових понять у галузі медицини й охорони здоров'я» [6, с. 25].

## 2.2. Змістова структура терміна

Розглядаючи термін з лінгвістичної точки зору, лінгвісти виокремлюють в ньому змістову та формальні сторони, ми повинні розглянути всі елементи змістової структури терміна. Лексична одиниця має номінативне значення, вона містить дефініцію того поняття, що відповідає терміну. Як вказує В. Лейчик, «слово *кислота* у функції хімічного терміна виступає у своєму номінативному значенні. При цьому, якщо дана лексична одиниця має низку номінативних значень, то номінативне значення, що встановлює зв'язок цього слова із спеціальним поняттям в межах мови спеціального вжитку, відмежовується від решти значень лексичної одиниці» [22, с. 34]. Вважають, що значенням терміна є спеціальне поняття, проте одна і та ж лексична одиниця може виражати декілька понять, чи декілька термінів можуть виражати одне й те ж поняття. В якості термінів виступають загальні поняття спеціальних галузей знань, в цьому сенсі значення термінів складніші, оскільки вони містять в собі спеціальний науковий чи технічний компонент.

До ознак, що зумовлені змістом терміна можна віднести такі: 1) відповідність терміна відображеному поняттю, тобто відсутності в семантиці терміна суперечностей між лексичним значенням терміна як слова та значенням, що він отримує в певній термінології; 2) однозначність терміна (моносемантичність терміна) в цій сфері вжитку. На думку Т. Кияка, тут потрібно зробити уточнення: «такої однозначності слід домагатися в межах однієї терміносистеми, тому що на рівні декількох підмов полісемія термінів – явище поширене» [17, с. 8]. Принцип моносемантичності не досягається у всій системі в цілому, різні елементи терміносистеми будуть представляти різний ступінь вираженості цих відношень; 3) повнозначність (відображення

в значенні терміна мінімальної кількості ознак потрібних для ідентифікації позначуваного ним поняття.

Щодо форми терміна, то термін має 1) відповідати мовним нормам, що може бути досягнуто завдяки правильному використанню словотвірних засобів; 2) термінологічна «інваріантність», що характеризується відсутністю різних способів написання, що може бути причиною семантичної диференціації; 3) мотивованість терміна, що визначається зв'язком між планом змісту та планом вираження лексичної одиниці.

Термін як лексична одиниця певної мови має ознаку мовної вмотивованості так як і будь-яка інша лексична одиниця. Мовна вмотивованість може бути властивою терміну, оскільки вона базується на тому, що термінологічна система вторинна по відношенню до природної мови.

А. Д'яков та інші підкреслюють, що «змістова вмотивованість характеризує здатність внутрішньої форми відображати найбільш релевантні ознаки мовного змісту слова чи виразу, тобто розкриває її структурно-семантичні особливості в зіставленні з лексичним значенням. Інтенціональна вмотивованість синтезовано враховує як словотворчу структуру, так і змістову сторону мовного знака, що зумовлює системне дослідження форми й значення» [8, с. 83]. Лінгвісти розглядають два типи вмотивованості, абсолютну вмотивованість, коли звучання слова пов'язане із його значенням (у випадку звуко символізму та ономапопеї), та відносну вмотивованість, коли вмотивованість одного терміна походить від значення чи значень інших термінів, коли похідні слова та слова, що отримали значення як результат семантичного переосмислення є мотивованими, а вихідні форми є немотивованими.

А. Д'яков та інші розглядають «1) повну вмотивованість внутрішньої форми (коли форма висловлює ознаку, що цілком входить до значення); 2) часткову вмотивованість (коли існує спільна для внутрішньої форми і

лексичного значення частина мовного змісту одиниці); 3) відсутність вмотивованості (коли жодна морфема, що входить до складу внутрішньої форми не знаходить відповідності в значенні; 4) абсолютна вмотивованість – малопоширений тип (повний збіг семантичних ознак внутрішньої форми і лексичного значення) [8, с. 85].

Коли можна пояснити вибір способу позначення мовною одиницею загального поняття, терміни вмотивовані, Термінологічна вмотивованість пов'язує форму терміна з його семантикою та з семантикою і формою інших термінів, що належать до однієї терміносистеми. Вмотивованими термінами можуть бути лексичні одиниці, які не вмотивовані у загальній лексиці, а характер вмотивованості терміна інший у порівнянні з не термінами. Це залежність семантики терміна від семантики інших термінів тієї системи

### **2.3. Типологія медичних термінів**

Медична термінологія творилася на протязі багатовікової історії медицини та продовжує розвиватися разом із медичною наукою. Фахівець медик має постійно освоювати нові терміни, що з'являються у медицині, особливо за останні десятиліття. Медична термінологія в цьому плані відноситься до найбільш інтенсивного словникового запасу мови, що постійно перебуває в розвитку, що зумовлене стрімким розвитком медицини та міжнародною науковою інтеграцією, і є системою, що змінюється, адаптується відповідно до потреб сьогодення, в окремих випадках вона досягла значних успіхів, зокрема в пластичній хірургії (лазерна хірургія), трансплантології, діагностиці (сучасне обладнання таке як УЗД (ультразвукове дослідження), MRI (магнітно-резонансна томографія), CAT, CT scans (комп'ютерна томографія), та ін.

Тезаурус Роже подає наступні медичні терміни: “*medicine, material, medica, pharmacopoeia, vegetable remedy, herbal remedy, galenical, herb,*

*medicinal herb, medication, medicament, patent medicine, proprietary drug, generic drug* та інші” [64, с. 402].

Терміносистема будь-якої області науки має два аспекти: статичний та динамічний. Статичність терміносистеми представлена відносно стійкими елементами – термінами, які протягом значного часу не піддавалися якимось структурним чи семантичним змінам. Важливе значення відводиться у дослідженнях лінгвістів термінотворенню, що є ознакою мовного динамізму. Творення терміна відбувається відповідно до певних закономірностей. Після того, як термін утворився, він має бути прийнятим мовним співтовариством тієї галузі і адаптуватися до мовного контексту.

І. Заліпська стверджує, що «медична термінологія є невід’ємною частиною сучасного наукового вокабуляру. Сучасний стан утворення термінів є, з одного боку, впорядкованим та нормалізованим, а з іншого, вимагає нової систематизації лексичних одиниць. Медичні терміни моносемантичні, і в цьому полягає потреба багатоаспектного вивчення медичної термінології. На жаль, медичні терміни піддаються впливу мас медіа. Сьогодні вони розширюють межі функціонування, стаючи полісемантичними, що є неприйнятно у системі медичної термінології. Це призводить до стирання меж медичних термінів та негативно впливає на нормалізацію медичних лексичних одиниць» [56, с. 14].

На сьогоднішньому етапі медична термінологія складається із декількох сотень тисяч слів та словосполучень. «Міжнародна класифікація хвороб» (або англійською *International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems*) вказує на більше ніж 50 000 хвороб, а кількість лікарських засобів перевищує 100 000 лексичних одиниць. Інтенсивне збільшення кількості медичної інформації зумовлює появу в медичній літературі нових термінів, і їх чисельність постійно зростає. В зв’язку з цим з’являється велика кількість синонімів і потрібно певний час, перш ніж

термінологічна система виокремить ті терміни, які надалі ввійдуть у стале вживання серед фахівців.

Розглянемо дослідження медичних термінів, які проводилися іншими дослідниками, та порівняємо, які результати їх класифікації. Так, О. Снітовська, яка досліджувала тексти медичних анотацій, поділяє медичні терміни на наступні групи: «зробивши аналіз складу препаратів на прикладі медичних анотацій можна зробити висновок, що виділяється три групи. Перша – в своєму словниковому складі терміни містять тільки хімічні терміни, наприклад: токоферола ацетат – *tocopherol acetate*; циннаризін – *cinnarizine*. Друга – мають у своєму складі тільки загальноживану лексику, наприклад: глюкоза – *glucose*, сахароза – *sucros*, евкаліптова олія – *Eucalyptus oil*, мед – *Honey*, лимон – *lemon*; Третя – містить як загальноживані слова, так і хімічну термінологію, наприклад: стрептоцид розчинний – *streptocide soluble*» [11, с. 111]. Д. Сабадаш та Т. Глеб, проаналізувавши медичну термінологію роману Артура Хейлі “Strong Medicine” виокремлюють наступні слоти: лікарі, пацієнти, ліки, якими лікують пацієнтів, та заклади, що займаються продажем ліків [38, с. 80].

У першому дослідженні матеріалом дослідження слугували медичні анотації, які мають обмежену сферу використання, у другому – художній твір, що наближений до нашої розвідки – телесеріалу. У цьому телесеріалі дія відбувається у лікарні яка є науково-дослідним центром, де головний герой Грегорі Хаус встановлює феноменальні діагнози, рятуючи людей від неминучої смерті. Йому підпорядковуються лікарі з дипломами найпрестижніших університетів.

Англійські медичні терміни, досліджені Т. Тулес в лексикографічних джерелах, науково-технічних текстах та журнальних статтях, використовуючи етимологічний аналіз для встановлення походження термінів. Зазначається, що «медичні термінологічні одиниці можна класифікувати таким чином: 1) хвороби та патологічні стани людини;



2) симптоми; 3) методи діагностики, лікування та профілактики захворювань; 4) інструменти і пристосування, обладнання; 5) морфологічні утворення, речовини та процеси, характерні для організму людини; 6) медичні професії та медичний персонал; 7) ліки (медичні засоби) та групи лікарських засобів згідно їх фармакологічної дії або терапевтичного ефекту; 9) частини тіла; 10) назви медичних операцій; 11) назви медичних установ та підрозділів; 12) організаційні форми надання лікувально-профілактичної допомоги населенню; 13) назви медпрацівників, лікарських спеціальностей; 14) назви галузей медицини» [43, с. 4-5].

У нашій розвідці ми поділяємо терміни медицини на наступні групи: хвороби або хворобливі стани, симптоми, лабораторні дослідження, частини тіла чи органи, спеціалізація лікарів, медикаменти, медичне обладнання, лікування, діагностика та лікарні, чи відділення лікарень.

До хвороб чи хворобливих станів відносяться наступні медичні терміни: *tumor, (prevalent brain) cancer, case, Creutzfeldt-Jakob disease, Wernicke's encephalopathy, Churg-Strauss vasculitis, Chagas disease, chronic fatigue syndrome, fibromyalgia, neurocysticercosis, a heart attack, an infarction, a pulmonary embolism, a stroke, worm's cyst, meningitis, trauma, concussion, ischemic syndrome* та інші.

До симптомів ми виокремлюємо наступні медичні терміни: *hallucination, allergy, seizure, lesion, light-headed, allergic reaction, ashen, edema, aneurysm, environmental cause, inflammatory response, cough, runny nose, back spasms, inflammation, nerve problems, neurological complications, neurological problems, glassy look, sore chest, altered mental status, headache, fever, pain, nausea, headaches, dizziness,* та інші.

До лабораторних досліджень належать наступні медичні терміни: *C.B.C., CHEM-7, radionucleotide cisternogram, creatinine, L.F.T.'s, interferon, P.C.R. test, B.U.N., protein markers, the CAT scan, a contrast MRI, blood*

*thiamine level, blood tests, corollary, a contrast material, a biopsy, eosinophil count, imaging studies, sed rate, an X-ray, a CT scan*, та інші.

До частин тіла чи органів відносимо такі медичні терміни: *vein, the cell lining, blood vessels, brain stem, brain, lungs, thigh muscles, cerebrospinal fluid, chest, throat, corpus callosum, spine, ventricle, glands, pupil, retina, uterus, spleen*, та інші.

До лікарських спеціальностей належать такі медичні терміни: *immunologist, shrink, ophthalmologist, diagnostician, oncologist, doctor, pediatrics, neurologist*, та інші.

До лікарських засобів відносяться наступні медичні терміни: *gadolinium, aspirin, painkillers, vitamins, niacin, stimulant, substance, steroid, prednisone, contaminants, Vicodin, toxins, Ativan, Albendazole, penicillin, sulfasalazine, mercaptopurine, Heparin, ampicillin, Trifluoperazine, Thorazine, Clozarile* та інші.

Медичне обладнання та прилади представлені такими медичними термінами: *shunt, implant, ventricular catheter, surgical airway kit, the magnetic resonance imager, inhaler, defibrillator, hyperbaric oxygen chamber, stethoscope* та інші.

До категорії лікування ми відносимо такі медичні терміни: *chemotherapy, cure*, та інші.

До засобів діагностики належать такі медичні терміни: *diagnosis, radiology, differential diagnosis*, та інші і до лікарень чи відділень лікарень належать такі терміни: *the E.R. (emergency room), the Mayo Clinic, obstetrics, hospital* та інші.

Таким чином, ми розглянули питання поняття терміна, термінотворення, та виокремили терміни відповідно до ЛСГ терміносистеми медичних термінів, що вжиті у телесеріалі “House, M. D.”.

## Висновки до розділу 2

Терміном є слово чи словосполучення, яке є поєднанням звуків та співвіднесеного з ним поняття в науці, виробництві, техніці, мистецтві, у конкретній галузі знань чи людської діяльності.

Термін має відповідати мовним нормам, що може бути досягнуто завдяки правильному використанню словотвірних засобів; термінологічна «інваріантність», що характеризується відсутністю різних способів написання, що може бути причиною семантичної диференціації; та вмотивованістю терміна.

Ми поділяємо медичні терміни на такі ЛСГ: хвороби чи хворобливі стани (*tumor, Creutzfeldt-Jakob disease, Wernicke's encephalopathy, Churg-Strauss vasculitis*), симптоми (*hallucination, allergy, seizure*), лабораторні дослідження (*C.B.C., CHEM-7, radionucleotide cisternogram*), частини тіла чи органи (*vein, brain, lungs*), лікарські спеціальності (*immunologist, shrink, ophthalmologist*), лікарські засоби (*vitamin, steroid, Vicodin*), медичне обладнання та прилади (*shunt, implant, ventricular catheter*), та інші.

## РОЗДІЛ 3

### ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ У ТЕЛЕДИСКУРСІ

#### 3.0. Вступні зауваження

У цьому розділі ми будемо розглядати семантичні ознаки ЛСГ хвороби чи хворобливі стани, симптоми, лікарські спеціальності, лабораторні дослідження, частини тіла чи органи, лікарські засоби, медичне обладнання та прилади та інші, а також провести етимологічний аналіз цих термінів та встановити, які терміни є питомі англійські германського походження, які запозичені та з яких мов, та встановити словотвірну структуру медичних термінів.

#### 3.1. ЛСП медичних термінів

Медична термінологія перебуває у постійному динамічному русі, терміни налічують більше 120000 слів у словнику Дорланда (2003 рік), найбільшому медичному словнику виданому у США. Медична терміносистема поповнюється новими термінами у зв'язку з тим, що з'являються нові хвороби і нові методи їх лікування на нових принципах. Медикаменти стають складнішими, адже багато з них розроблені на нових принципах генної інженерії, що стало можливим після відкриття геному людини, зокрема, остання пандемія Covid-19 додала низку термінів до медичної термінології такі як *anti-masker*, *anti-vaxxer*, *coronasceptic*, *covidiot*, *doomsurfing*, *herd immunity* та багато інших, розробка нових ліків, нові технічні відкриття в медицині – всі ці чинники збагачують терміносистему медицини. У нашій роботі ми досліджуємо лише незначну частку цієї термінології, що вжита у серіалі “House, M. D.”

О. А. Павлишенко стверджує, до ЛСП входять елементи, що мають

семантичну спільність, а до ядра ЛСП належать найчастотніші доміанти поля, а менш частотні утворюють периферії (пор. [29, с. 99]). У нашій розвідці ми виходимо з того, що найчастотніші складники поля утворюють ядро, а менш частотні – периферію.

У нашому дослідженні до ядра лексико-семантичного поля медицина належать такі ЛСГ медичних термінів (див. Рис. 1): *diseases*, *symptoms*, *lab studies* та *doctor specialities*; до периферійних: *body organs/parts*, *medications* та *hospitals*; і до далекої периферії: *medical equipment*, *diagnosis* та *treatment*.

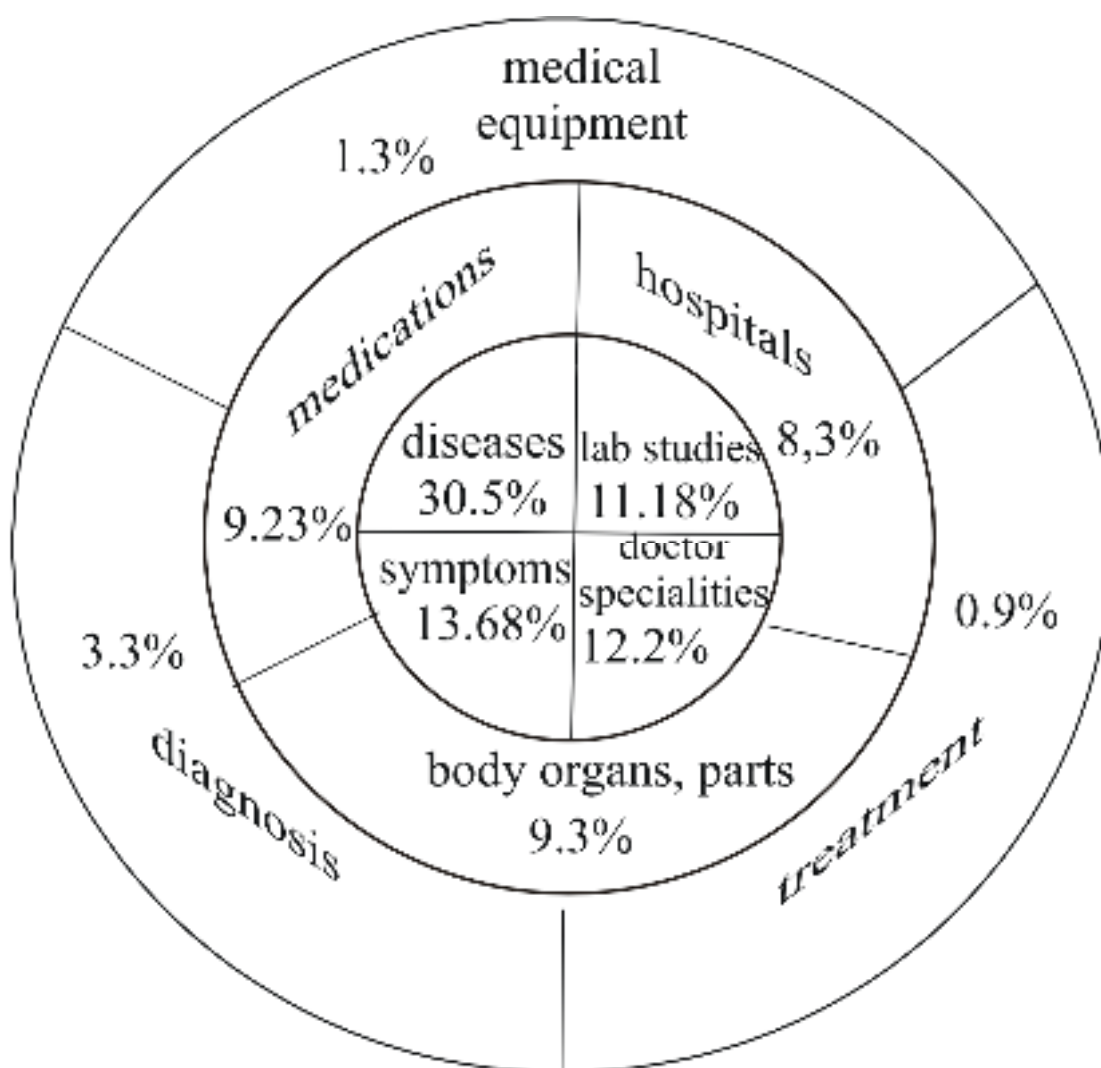


Рис. 3.1. Структура ЛСП медицини в англomовному теледискурсі (на матеріалі телесеріалу “House, M. D.”)

Розглянемо детальніше ядро ЛСП медицини, які репрезентовані медичними термінами *diseases*, *symptoms*, *doctor specialities* та *lab studies*. Теледискурс, спрямований на лікування пацієнтів, рятування життя у складних ситуаціях, коли встановлення діагнозу викликає труднощі, перш за все включає хвороби, які є найчастотнішими причинами смертей у ХХІ столітті – це хвороби серця та рак, до цієї групи належать такі медичні терміни: *case*, *tumor*, *(prevalent brain) cancer*, *a heart attack*, *an infarction*, *a stroke*, *ischemic syndrome*, а також наступні хвороби: *Creutzfeldt-Jakob disease*, *mad cow (disease)*, *Wernicke's encephalopathy*, *asthma*, *cerebral vasculitis*, *psittacosis*, *chronic fatigue syndrome*, *fibromyalgia*, *neurocysticercosis*, *a pulmonary embolism*, *meningitis* та ін.

У цілому медичні терміни, що належать до ядра ЛСП медицини складають *diseases* – 30,5%, *symptoms* – 13,7%, *doctor specialities* – 12,3% та *lab studies* – 11,8%, що становить разом 68,3%. Наступним класом медичних термінів, що належать до ядра є симптоми, до яких відносяться такі терміни: *seizure*, *lesion*, *light-headed*, *allergic reaction*, *ashen*, *edema*, *aneurysm*, *environmental cause*, *inflammatory response*, *cough*, *runny nose*, *back spasms*, *inflammation*, *nerve problems*, *neurological complications*, *neurological problems*, *glassy look*, *sore chest*, *altered mental status*, *headache*, *fever*, *pain*, *nausea*, *headaches*, *dizziness*, та інші.

У лікарні людям надають допомогу спеціалісти з різних галузей медицини, і це відображено у теледискурсі, до них належать наступні лікарські професії: *diagnostician*, *oncologist*, *doctor*, *coroner*, *pediatrics*, *neurologist*, та ін.

Останньою групою медичних термінів, що належать до ядра є лабораторні дослідження, які є необхідними для правильного встановлення діагнозу та лікування пацієнтів. До них належать такі терміни: *protein markers*, *the CAT scan*, *a contrast MRI*, *blood thiamine level*, *blood tests*,

*corollary, a contrast material, a biopsy, eosinophil count, imaging studies, sed rate, an X-ray, a CT scan*, та ін.

До ближньої периферії належать такі групи медичних термінів як *body organs, medications* та *hospitals*, що складають 9,3%, 9,23% та 8,3% відповідно. До першої групи належать наступні терміни: *vein, the cell lining, blood vessels, brain stem, brain, lungs, thigh muscles, cerebrospinal fluid, chest*. У теледискурсі вжито такі медичні препарати: *gadolinium, aspirin, painkillers, vitamins, niacin, stimulant, substance, steroid, prednisone, contaminants, Vicodin, Albendazole* та ін. Та остання група виражає тип лікарень, де лікуються пацієнти. До них належать такі медичні терміни: *hospital, the E.R. (emergency room), the Mayo Clinic*, та ін.

До далекої периферії належать терміни, що позначають засоби лікування, тобто медичне обладнання, що використовується для операцій та надання певних медичних процедур, діагноз, та способи лікування хвороб: *medical equipment, diagnosis* та *treatment*. У процентному співвідношенні вони складають невелику частотність вживання, що становить: *medical equipment* – 1,3%, *diagnosis* – 3,3% та *treatment* – 0,9%. До медичного обладнання, яке вживається у серіалі належать наступні медичні терміни: *surgical airway kit, the magnetic resonance imager, inhaler*, та ін.

Підгрупа, що представляє діагноз має в своєму складі такі медичні терміни: *diagnosis, radiology diagnosis, differential diagnosis*, та ін. Ці терміни вживаються відносно часто, оскільки, щоб надати правильне лікування пацієнту необхідний правильний діагноз, однак він рідко вербалізується. Та остання група, що представляє лікування має тільки два медичних терміни: *treatment* та *cure*, проте термін *treatment* є досить частотним, що складає 64 слововживання.

Таким чином ми розглянули ядро та периферію ЛСП медицини на прикладі теледискурсу у серіалі “House, M.D.”.

### 3.1.1. ЛСГ “disease”

До ЛСГ “disease” ми включаємо хвороби та хворобливі стани людини, що складає 51 медичний термін, найчастотнішими з яких є *tumor, cancer, case, disease, meningitis, trauma, stroke, schizophrenia, cerebral vasculitis, heart attack, tachycardia* та інші. За останні десятиліття найпоширенішими хворобами, що спричиняють смерть є серцеві хвороби та рак, і це відображено у серіалі, ми бачимо, що *tumor* та *cancer* за частотністю на першому місці (див. Рис. 2):

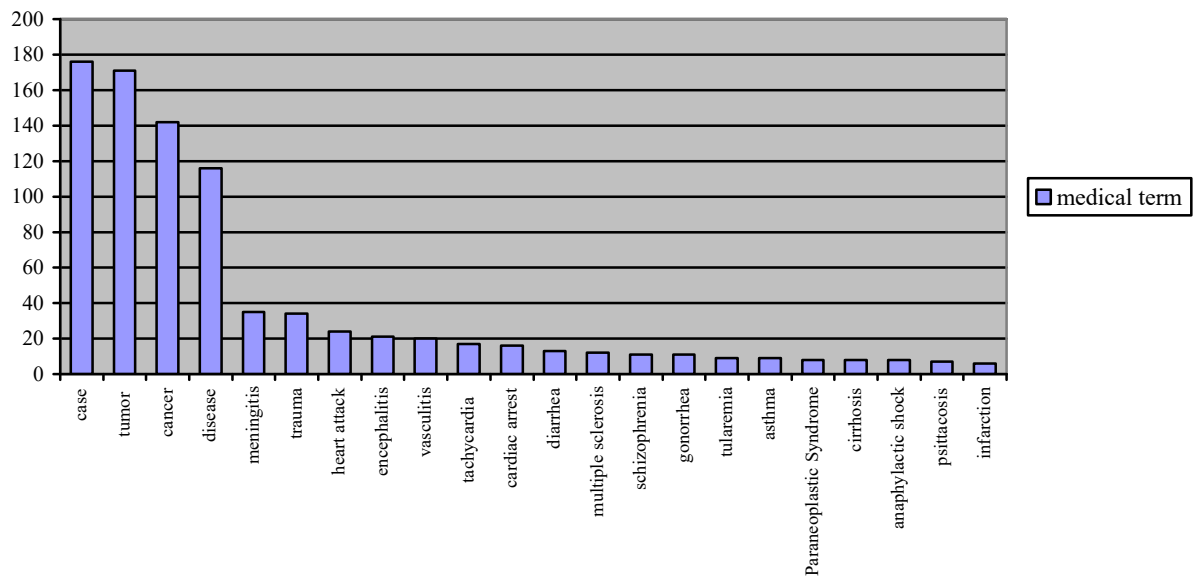


Рис. 3.2. Частотність медичних термінів ЛСГ “disease”

Медичний термін *case* має таке значення: “a case is a person or their particular problem that a doctor, social worker, or other professional is dealing with” [61]. Він вживається переважно у тих випадках, коли якась хвороба порівнюється із подібними, чи подається статистика захворювань: *It's only abnormal in 30% of cases* [66]. *I know. There's only been 20 cases in the United States in the last 30 years* [66]. У одному випадку цей термін вжито, щоб продемонструвати, яким відмінним лікарем є головний герой серіалу та його відділення у лікарні: *They deal with cases that other doctors can't figure out* [66].



Термін *tumor* у словнику Коллінз має таке визначення: “a tumour is a mass of diseased or abnormal cells that has grown in a person's or animal's body” [61]. В тексті вживається у цьому значенні: *If you're so worried about it being a brain tumor, get her an M.R.I.* [66]. Головний герой фільму Хаус розв’язує складні медичні проблеми, коли у пацієнтів часто є цілий букет симптомів, і важко визначити точний діагноз, і тому він часто приймає нестандартні рішення. У реченні поданому нижче пухлина викликала напад агресивності, і пацієнт вчинив злочин. Коли медперсонал про це дізнається, вони намагаються вирішити моральну дилему: допомагати вбивці, чи дозволити правосуддю максимально його покарати: *You wouldn't even consider the notion that Clarence's social upbringing was responsible for what he became, but now you're sprinting to the witness stand to blame everything on a little tumor* [66]. У дискурсі знайдено колокацію *brain tumor*. Д. Віліс пропонує таке визначення колокації: «Ми говоримо, що слова вступають у колокацію, якщо вони часто вступають у словосполучення» [55, с. 45]. *We know that it's not a brain tumor* [66].

Наступний термін *cancer* має наступне значення: “cancer is a serious disease in which cells in a person's body increase rapidly in an uncontrolled way, producing abnormal growths” [61]. *Her current blood work doesn't show cancer* [66]. У дискурсі помічено наступні колокації із цим терміном, які вказують на орган, де виявлена пухлина: *brain cancer, ovarian cancer, rectal cancer, a primary bone cancer, colon cancer, breast cancer, lung cancer, stomach cancer, colorectal cancer, prostate cancer, testicular cancer, thyroid cancer, liver cancer, pancreatic cancer, endometrial cancer, uterine cancer, blood cancer* пор. [60, с. 56; 62, с. 127]. Це свідчить про те, що це захворювання дуже поширене, і цей факт відображений у серіалі. У одному випадку згадується стадія раку, та вказується на метастази дієслівною формою, коли окремо цей іменник не вживається: *You have a stage IV cancer. It's metastasized to your liver* [66].

Термін *disease* вживається для вказівки на конкретну хворобу, або коли розмова ведеться про якусь хворобу і має таке значення: “a disease is an illness which affects people, animals, or plants, for example one which is caused by bacteria or infection” [61]. Приклади використання у теледискурсі такі: *Unless we figure out the underlying disease, this guy's lied to his last constituent* [66]. *He was in an acute confusional state, which doesn't fit with a demyelinating disease like M.S.* [66].

Медичний термін *meningitis* позначає конкретну хворобу мозку: “meningitis is a serious infectious illness which affects your brain and spinal cord” [61]. Крім того, що термін вживається для позначення конкретної хвороби, він має наступні колокації, уточнюючи тип хвороби: *myelomatous meningitis* та *bacterial meningitis*. *Bacterial meningitis – highly contagious* [66]. *Myelomatous meningitis could also cover everything* [66].

Терміні *trauma* має таке значення: “trauma is a very severe shock or very upsetting experience, which may cause psychological damage” [61]. Цей термін у дискурсі вживається для уточнення виникнення інших хвороб чи станів: *I said I thought it was a trauma-induced aneurysm* [66]. *Trauma can activate the clotting enzymes* [66]. *Neck trauma could cause vocal chords paroxysms, which could cause choking* [66].

Наступним медичним терміном є *stroke*, що має таке значення: “if someone has a stroke, a blood vessel in their brain bursts or becomes blocked, which may kill them or make them unable to move one side of their body” [61]. У дискурсі він вживається часто із вказівкою, де вказується чи значний чи легкий ступінь хвороби, наприклад: *What if I told you the volleyball player had a sudden massive stroke?* [66]. *Maybe a small stroke or some other underlying condition that could be causing this* [66].

Термін *schizophrenia* позначає ментальний розлад та має наступне значення: “schizophrenia is a serious mental illness. People who suffer from it are unable to relate their thoughts and feelings to what is happening around them and

often withdraw from society” [61]. У дискурсі він вказує на хворобу, чи можливість захворіти на неї: *You know, the patient is prime age to develop spontaneous schizophrenia [66]. On the other hand, we don't really know anything about schizophrenia, so maybe it is connected [66].*

Термін *vasculitis* має таке значення “inflammation of a blood vessel or blood vessels” [61]. У дискурсі зафіксований у колокації *cerebral vasculitis*, у всіх інших випадках вказує на хворобу, наприклад: *No other systemic signs of inflammation, probably not vasculitis [66]. Don't see any signs of vasculitis [66].*

Термін *heart attack* має таке значення: “if someone has a heart attack, their heart begins to beat very irregularly or stops completely” [61]. Цей термін у тексті вказує на ознаки хвороби, як у наступному прикладі: *One of my students is having a heart attack [66]. Лікарі також обговорюють ліки чи інші обставини, за яких може статися серцевий напад: *Diet pills can cause heart attacks and blood clots [66].**

Термін *tachycardia* є станом, за якого серце швидше б’ється: “abnormally rapid beating of the heart, esp over 100 beats per minute” [61]. У дискурсі зафіксований у двох колокаціях: *complex tachycardia* та *supraventricular tachycardia*, у дискурсі розглядаються випадки, коли може цей стан трапитися: *That explains the tachycardia, which caused the pulmonary edema [66]. Unless his heart shuts down 'cause we can't figure out what's causing the low potassium and tachycardia [66].*

### 3.1.2. ЛСГ “symptom”

До цієї ЛСГ належать 33 терміни серед яких найчастотнішими є такі: *pain, symptom, seizure, fever, hallucination, a lesion, cough, allergy, headache, posttraumatic stress, allergic reaction, edema, aneurysm, inflammation, headaches, nausea*, та інші. Для медиків першим симптомом, який вони повинні усунути є біль, і тому *pain* є одним із найчастотніших у нашому дослідженні. Частотність термінів ЛСГ “symptom” наведена на Рис. 3.

Термін *pain* має таке значення: “pain is the feeling of great discomfort you have, for example when you have been hurt or when you are ill” [61]. У скриптах вжито значну кількість цього терміна у колокаціях із прикметниками, які описують ступінь, характер і локацію болю: *abdominal pain, belly pain, joint pain, severe pain, pain scale, referred pain, little pain, muscle pain, neck pain, a lot of pain, vaginal pain, leg pain, sudden shooting pain, postoperative pain, chronic pain, stomach pain, back pain, throbbing pain, imaginary pain, unexplained pain, sharp pain, chest pain, worsening pain, psychological pain*. Він також вживається у колокаціях у функції означення: *pain relief, pain management, pain medication*, а також із дієсловами, де вказується дія, пов’язана із болем: *manage pain, to be in pain*. Біль передає як фізичний чи психологічний стан людини: *But the only symptom was pain* [66]. *Several different researchers have proven psychological pain can manifest as physical pain* [66].

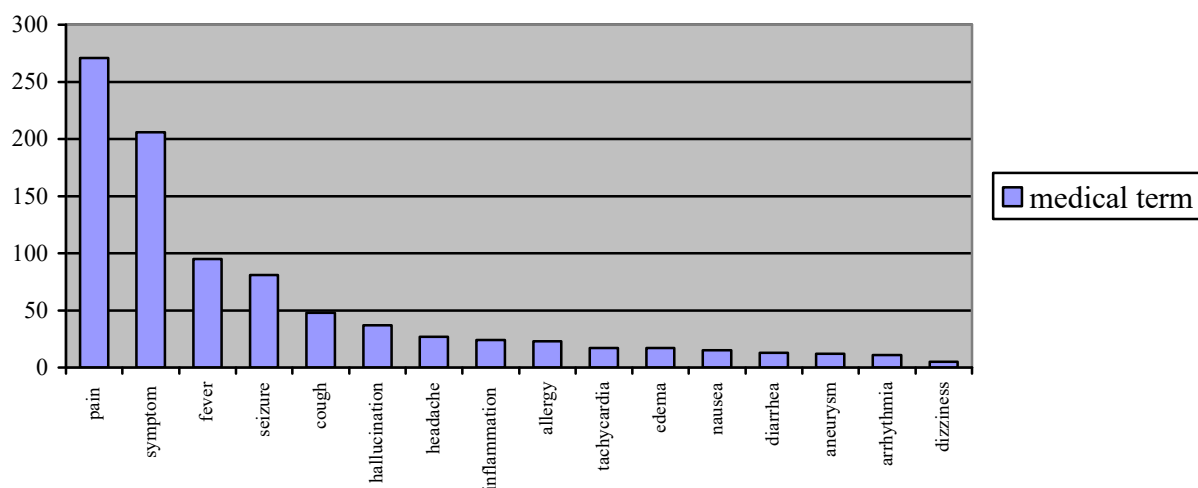


Рис. 3.3. Частотність медичних термінів ЛСГ “symptom”

Наступним високочастотним терміном є *symptom* у такому значенні: “a symptom of an illness is something wrong with your body or mind that is a sign of the illness” [61]. Оскільки це є високочастотний іменник, він вживається у багатьох колокаціях, у сполученні із прикметниками він вказує на тип або

місце симптому: *neurological symptom, early symptom, flu-like symptom, minimal symptom, psych symptom, brain symptom, respiratory symptom, cardiac symptom, major symptom, kidney symptom, heart symptom, autoimmune symptom, meningeal symptom, early symptom, skin symptom, neurological symptom*; у сполученні із of-фразою він вказує на вид хвороби, про яку цей симптом свідчить: *a symptom of schizophrenia, a symptom of psychosi*; та із дієсловами уточнює дії, що проводяться із симптомами: *to manage the symptom, to show symptom, to treat the symptom, symptoms indicate*. Приклад вживання у дискурсі: *Prolonged exposure to an allergen with minimal symptoms* [66].

Медичний термін *seizure* має таку дефініцію: “if someone has a seizure, they have a sudden violent attack of an illness, especially one that affects their heart or brain” [61]. Він вступає у наступні колокації із дієсловами, які описують дії, які можливо вчинити із апоплексичним ударом: *have a seizure, cause a seizure, provoke a seizure, to diagnose a seizure, trigger a seizure*, прикметники уточнюють походження удару: *epileptic seizure, unexplained seizure, atypical seizure*. Приклад вживання у дискурсі: *The brain sort of corrects itself after the seizure by hallucinating* [66].

Термін *fever* має таке значення: “if you have a fever when you are ill, your body temperature is higher than usual and your heart beats faster” [61]. Fever має наступні колокації із прикметниками, що позначають тип гарячки, або хвороби як у випадку із *hay fever, rabbit fever* чи *dengue fever*, кожна із яких є позначенням хвороби, та характер гарячки із такими прикметниками: *mild fever, spiking fever, recurring fever*, пор. [53, с. 5] У сполученні із дієсловами вони вказують на дії із гарячкою, як от спричиняти, мати, блокувати тощо: *run a fever, get a fever, fever spike, have a fever, block fever, cause fever*. У тексті вжито у контекстах з вказівкою на підвищену температуру пацієнта: *You're flushed, that's fever, and you're short of breath* [66]. *Foreign object, body wants to get rid of it, that causes the fever* [66].

Термін *hallucination* має таке значення: “a hallucination is the experience of seeing something that is not really there because you are ill or have taken a drug” [61]. Термін передає хворобливий симптом, і вживається у таких колокаціях: із прикметником який уточнює тип галюцинацій – *auditory hallucination*, із дієсловами – уточнюються дії, що можуть відбуватися з галюцинаціями: *to have hallucination, to cause hallucination, to trigger hallucination*. У скриптах цей термін вжитий у контекстах, що відображають функціонування у колокаціях: *And a lung problem isn't causing hallucinations* [66]. *The clot could explain the eye and the hallucinations, but what about the tumor?* [66].

Термін *lesion* має такі значення: “an area of damage to the skin or part of the body caused by injury or by illness” [63]. Термін передає ушкодження тіла, і вживається у наступних колокаціях, прикметники уточнюють тип ушкодження: *papular lesion, skin lesion, intracranial lesion, spinal lesion, white matter lesion*, у прийменниковій фразі також передається локація ушкодження: *lesion on the brain*, і дієслівна колокація передає те, що спричиняє ушкодження: *cause a lesion*. Ілюстрацією цього є: *MRI showed no white matter lesions, and the shocks aren't accompanied by neck flexing* [66].

Термін *cough* має таке значення: “when you cough, you force air out of your throat with a sudden, harsh noise. You often cough when you are ill, or when you are nervous or want to attract someone's attention” [61]. У колокаціях з прикметниками цей симптом передає вид кашлю, а з іменниками уточнює вид медикаментів: *a wet hacking cough, little cough, cough medication, cough pills, cough medicine*, колокації із дієсловом передають дієслова, що вживаються з цим іменником: *have a cough, get a cough*. Ілюстрація вживання терміна у теледискурсі: *It's a ludicrously long shot that explains every one of those symptoms – except for the cough and the rash* [66].

### 3.1.3. ЛСГ “doctor specialization”

Серед лікарських спеціалізацій зафіксовано вісім термінів, розглянемо найчастотніші із них до яких належать такі: *doctor*, *neurologist*, *shrink*, *oncologist*, *diagnostician*, *ophthalmologist*. Частотність термінів ЛСГ “symptom” наведена на Рис. 4:

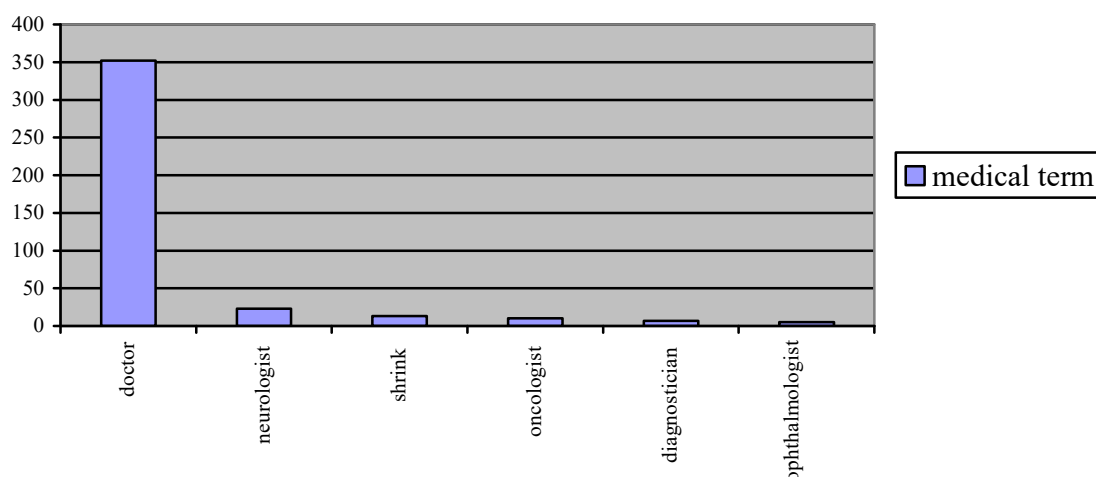


Рис. 3.4. Частотність медичних термінів ЛСГ “doctor specialization”

Термін *doctor* є найчастотнішим терміном у нашому дослідженні. Він вживається у дискурсі у такому значенні: “a doctor is someone who is qualified in medicine and treats people who are ill” [61]. Низка ад’єктивних словосполучень вказують на спеціалізацію лікаря: *attending doctor*, *homeopathic doctor*, *fertility doctor*, *cancer doctor*, *ER doctor*, *family doctor*, інші прикметники вказують на відношення до лікарської професії від схвалення (*the best*, *professional*, *genius*) до негативного ставлення до цієї професії (*crappy*, *lunatic*, *wicked*): *good doctor*, *the best doctor*, *handpicked doctor*, *wonderful doctor*, *idiot doctor*, *better doctor*, *random doctor*, *professional doctor*, *responsible doctor*, *smart doctor*, *great doctor*, *young doctor*, *passionate doctor*, *handsome doctor*, *well-adjusted doctor*, *male doctor*, *real doctor*, *crappy doctor*, *genius doctor*, *reasonable doctor*, *wicked doctor*, *respectable doctor*, *famous doctor*, *big mean doctor*, *cute doctor*, та *lunatic doctor*. Колокації із іменниками уточнюють головний елемент, що відноситься до лікаря: *doctor racket*, *doctor*

*stuff*, та колокації із дієсловами подають дії, які можна вчинити із цим іменником: *trust doctor, find a doctor, go to a doctor, doctor experiment, doctor prescribe, doctor overprescribe* та *doctor care*. Цей термін вживається у таких контекстах: *House will have his practice supervised by another doctor, to be designated by Dr. Cuddy* [66]. *You've got three overqualified doctors working for you, getting bored* [66].

Наступний термін *neurologist* вживається значно рідше у досліджуваному дискурсі у такому значенні: “a medical specialist in the diagnosis and treatment of disorders of the nervous system.” [61]. З огляду на те, що в теледискурсі він не зафіксований у колокаціях із іншими словами, його контекстом є наступний: *Any neurologist will tell you that suggests an infection or a brain-stem tumor* [66].

Медичний термін *shrink* також є низькочастотним у досліджуваному дискурсі, вжитий у наступному значенні: “a shrink is a psychiatrist, informal use” [61]. Вживається у досліджуваному дискурсі, коли пацієнтам потрібно звертатися за порадою до спеціаліста: *One shrink sends her to the next* [66]. *If you would consider going to a shrink, I would pay for it myself* [66].

Термін *oncologist* вживається у такому значенні: “a doctor who has special training in diagnosing and treating cancer” [61]. Також цей термін вживається за підозрою у пацієнтів злякисного захворювання і потреби звернутися до такого спеціаліста: *We'll need a bone scan. That's why I'm talking to an oncologist* [66].

Інший термін, що визначає лікарську спеціалізацію є *diagnostician* вжитий у такому значенні: “a specialist or expert in making diagnoses” [61]. В досліджуваному дискурсі він маловживаний і його вживання ілюструється таким контекстом: *I am a board-certified diagnostician, with a double specialty of infectious disease and nephrology* [66].



І останнім терміном із лікарської спеціалізації є *ophthalmologist*, лікар, що спеціалізується на лікуванні очей, ілюстрацією вживання у дискурсі є: *She's got an appointment with her ophthalmologist on Tuesday* [66].

### 3.1.4. ЛСГ “lab studies”

Лабораторні дослідження охоплюють 23 медичних терміни, проте всі вони є відносно низькочастотними крім терміна *biopsy*, найчастотнішими є такі: *biopsy, blood test, MRI, X-ray, interferon, differential diagnosis, ma CAT scan*. Частотність термінів ЛСГ “lab studies” наведена на Рис. 5:

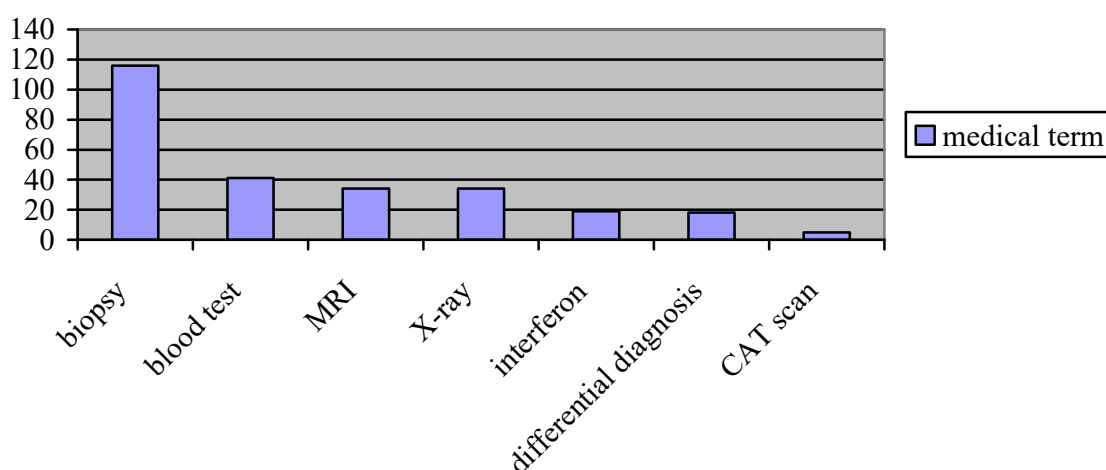


Рис. 3.5. Частотність медичних термінів ЛСГ “lab studies”

Термін *biopsy* вжитий у такому значенні: “a biopsy is the removal and examination of fluids or tissue from a patient's body in order to discover why they are ill” [61]. Це найчастотніший термін цієї ЛСГ і він вжитий у таких колокаціях, де означення уточнює у якому органі тіла зроблена біопсія: *muscle biopsy, liver biopsy, brain biopsy, bone marrow biopsy, spleen biopsy, thyroid biopsy, pancreatic biopsy, bone marrow biopsy, endometrial biopsy, kidney biopsy, heart biopsy*. Колокації із дієсловами показують, які дії лікарі роблять із біопсією чи її результатами: *check biopsy, to do a biopsy, biopsy reveal, biopsy show*. Ілюстрацією вживання терміна є такі: *I did the unnecessary*

*biopsy like she wanted* [66]. *Well, while you're down in his lungs, grab a biopsy* [66].

Наступним медичним терміном, який є не такий частотний є *blood test*, який вжитий у такому значенні у дискурсі: “a scientific examination of a sample of blood, typically for the diagnosis of illness or for the detection and measurement of drugs or other substances” [61]. Цей термін зафіксовано у таких колокаціях, коли прикметник вказує на безболісне проведення аналізу: *painless blood test*, дієслово *redraw* вказує на те, що аналіз робиться повторно, чи виконується (колокація із дієсловом *do*) та його можна підробити: *redraw the blood test, do blood test, fake blood test*, дієслово у постпозиції вказує на результати аналізу: *blood test show*. Термін вживається у таких контекстах: *The biopsy and the blood test were negative, just like yours* [66]. *Pristine CT scan, blood tests, protein markers, all negative* [66].

Термін *MRI* є аббревіатурою, що значить ‘magnetic resonance imaging,’ що перекладається як «магнітно-резонансна томографія», і вживається у такому значенні у дискурсі: “MRI is a method by which medical staff can get a picture of soft parts inside a patient's body, using a powerful magnetic field” [61]. Термін *MRI* вжито у таких колокаціях, які вказують на результати томографії, чи з яким дієсловом вживається у дискурсі: *contrast MRI, MRI reveal, MRI show, do the MRI*. Термін *MRI* ілюструється у таких прикладах: *Cuddy wants to get her an MRI to rule out a spinal lesion* [66]. *We have to re-intubate her, get her into the MRI* [66].

Термін *X-ray* є видом обстеження, що використовує рентгенівське випромінювання, і вживається у дискурсі у такому значенні: “an X-ray is a picture made by sending X-rays through something, usually someone's body” [61]. Він зафіксований у єдиній колокації із грудною кліткою, що вказує локацію медичного дослідження: *chest X-ray*. Контекстом вживання *X-ray* є такий: *Radiologists always overread babies' X-rays, especially if they're asked to rule out a pathology* [66].

Медичний термін *interferon* вживається у такому значенні: “any of a family of proteins made by cells in response to virus infection that prevent the growth of the virus. Some interferons can prevent cell growth and have been tested for use in cancer therapy” [61]. Цей термін зафіксовано у таких колокаціях: *intraventricular interferon*, дієслова вказують на спосіб, яким пацієнтам його надають: *drip interferon*, *give somebody interferon*, *increase the interferon*. Ілюстрація вживання у дискурсі: *The treatment for S.S.P.E. is intraventricular interferon* [66].

### 3.1.5. ЛСГ “organs”

ЛСГ органи людини охоплюють 21 медичний термін, розглянемо найчастотніші терміни, до яких належать такі: *heart*, *brain*, *lungs*, *body*, *chest*, *throat*, *organ* та *vein*. Частотність термінів ЛСГ “organs” наведена на Рис. 6:

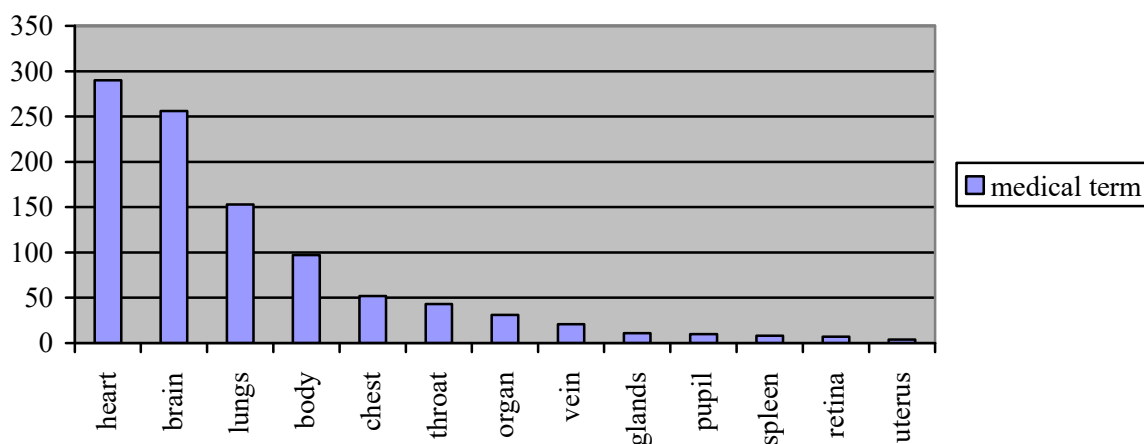


Рис. 3.6. Частотність медичних термінів ЛСГ “organs”

Медичний термін *heart* є одним із найчастотніших у нашому дослідженні, він вживається у такому значенні: “your heart is the organ in your chest that pumps the blood around your body. People also use heart to refer to the area of their chest that is closest to their heart” [61]. У колокаціях, в яких зафіксований термін *heart*, у атрибутивній функції воно вказує на характер стану серця, симптому чи проблем серця: *heart transplant*, *heart failure*, *heart test*, *heart muscle*, *heart tumor*, *heart rhythm*, *infected heart*, *heart biopsy*, *heart*

*rate, heart problem, heart valve, heart symptom, heart beat, heart condition, heart attack, heart disease, heart infection, heart race, heart muscle, wounded heart.* У одному випадку ми маємо серце, яке надане донором за згодою рідних: *donor heart*, дієслова вказують на дії на серці ліків або хвороботворних організмів тощо: *infect somebody's heart, damage somebody's heart, stimulate the heart.* Термін вжито у таких контекстах: *Until we figure out what's wrong with your heart, the safest place for you to be is right here* [66]. *Core temperature rises, heart races, blood pressure skyrockets* [66].

Термін *brain* є також високочастотним терміном у нашому дослідженні, хоча він вжитий у значно меншій кількості колокацій, ніж *heart*, він має таке значення: “the soft convoluted mass of nervous tissue within the skull of vertebrates that is the controlling and coordinating centre of the nervous system and the seat of thought, memory, and emotion” [61]. У колокаціях ми маємо анатомічні особливості мозку: *hemisphere of somebody's brain, brain stem, brain cell*, термін *brain* у атрибутивній функції вказує на місце проблеми: *brain cancer, brain disease, brain degeneration, brain surgery, brain tumor*, дієслово показує метод діагностики мозку: *X-ray somebody's brain*. Він вживається у таких контекстах: *How can breast cancer cause problems in her brain?* [66]. *I realize that you have a specialty of your own, but does yours have anything to do with the brain?* [66].

Термін *lungs* вжито у такому значенні: “each of the pair of organs situated within the rib cage, consisting of elastic sacs with branching passages into which air is drawn, so that oxygen can pass into the blood and carbon dioxide be removed” [61]. Термін *lungs* у колокаціях у досліджуваному дискурсі вживається, на відміну від усіх інших термінів тільки із дієсловами, які передають, якими способами вражаються легені (*inflammе, hit, deteriorate, crackle* та *collapse*), або перевірка на наявність хвороби: *check somebody's lungs, hit the lungs, lungs are giving out, inflammе the lungs, lungs deteriorate, lungs crackle, lungs collapse*. Ілюстраціями вживання цього терміна є такі: *We*

*took a liter of fluid off, but the problem wasn't with his lungs [66]. There's fluid filling his lungs [66]. Okay, Brandon, we're running this tube through your heart.... and into the pulmonary arteries in your lungs [66].*

Термін *body* вживається у досліджуваному дискурсі у такому значенні: “your body is all your physical parts, including your head, arms, and legs” [61]. Термін *body* вживається у колокаціях із іншими іменниками, вказуючи на локацію дії чи реакцію тіла на медикаменти, антигени тощо: *entire body, body's immune response, body scan, body weight, body's own antibodies, body's tissue, body's immune response, body temperature, body chemistry, body parts*. Термін *body* вжито тільки із дієсловом *accumulate*, який вказує на накопичення елементів у тілі людини: *body accumulates*. Термін вжито у таких контекстах: *I think the trauma caused some swelling and we need to keep him stable until the body can repair the damage [66]. If the body doesn't recognize the infection, our tests come back negative, and the disease rampages through the body unstopped [66].*

Термін *chest* вжито у такому значенні: “your chest is the top part of the front of your body where your ribs, lungs, and heart are” [61]. Він вживається у таких колокаціях із іменниками, які вказують на місце болю, аналізу і т. ін.: *chest X-ray, chest CT, chest pain, chest muscles*, з дієсловами термін уточнює дії такі як біль, чи відчуття: *chest hurt, chest feel*, та у випадку із прикметником вказує на заблокований стан легенів: *congested chest*. Термін вжито у таких контекстах: *You'll have a chest C.T. scan this afternoon that'll help with the diagnosis [66]. Those masses in your chest are not tumors [66].*

Термін *throat* вжито у такому значенні: “your throat is the back of your mouth and the top part of the tubes that go down into your stomach and your lungs” [61]. Термін вживається у таких колокаціях, коли прикметники вказують на хворобливий стан: *scratchy throat, sore throat*, у сполученні із дієсловами ми маємо дії, що можливі із дієсловом: *clear throat, throat hurt*, та іменник вказує на потовщення у горлі: *throat nodules*. Термін вживається у

такому контексті: *We should know in a couple of days what's growing in your son's throat* [66].

Термін *organ*, що є загальним терміном для цієї ЛСГ, вживається у такому значенні: “an organ is a part of your body that has a particular purpose or function, for example your heart or lungs” [61]. Цей термін вживається у таких колокаціях: *organ systems, organ donor, organ failure, black market organ*. Ілюстрацією вживання терміна є такі контексти: *So far, only three organ systems have failed* [66]. *I'm the organ procurement coordinator for Southern New Jersey* [66].

### 3.1.6. ЛСГ “medications”

До ЛСГ “medications” ми включаємо лікарські засоби, загальна кількість яких складає 27 медичних термінів, найчастотнішими за яких є *steroid, medication, vitamin, Vicodin, prednisone, Heparin, penicillin, Ativan* та інші. Частотність термінів ЛСГ “medications” наведена на Рис. 7:

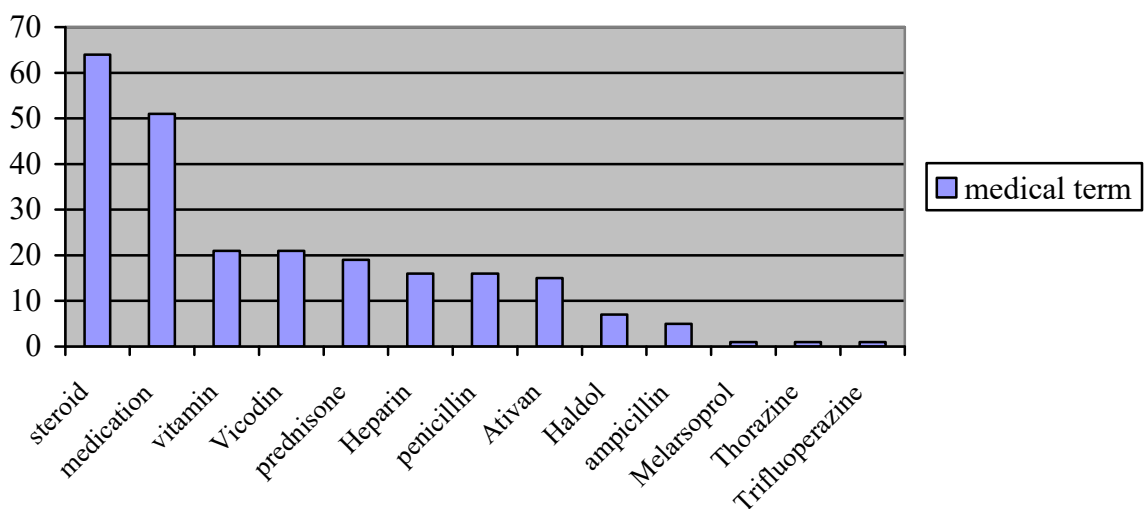


Рис. 3.7. Частотність медичних термінів ЛСГ “medications”

Медичний термін *steroid* “a steroid is a type of chemical substance found in your body. Steroids can be artificially introduced into the bodies of athletes to improve their strength” [61]. Термін вжито у таких колокаціях із іменниками,

що позначають дії із стероїдними препаратами, такі як зловживання, ураження: *steroid enema, steroid use, steroid abuse, steroid damage*. Термін вживається у таких контекстах: *It's a steroid to help with the inflammation* [66]. *If Hank says he never used steroids, that's the truth* [66].

Термін *medication* є гіперонімом до всіх ліків, він вживається у такому значенні: “medication is medicine that is used to treat and cure illness” [61]. Термін вживається у таких колокаціях у медичному дискурсі, коли означуване слово описує тип лікарського засобу: *thyroid medication, gout medication, cough medication, blood pressure medication, pain medication, breakthrough medication*. Термін вживається у таких контекстах: *We're just trying some alternative medication* [66]. *Dr. House is giving her medication, and he doesn't know what she has yet?* [66].

Термін *vitamin* “vitamins are substances that you need in order to remain healthy, which are found in food or can be eaten in the form of pills” [61]. У досліджуваному реєстрі він вживається відносно рідко та зафіксований у такій колокації, коли вказується на недостатність вітамінів: *vitamin deficiency*. Цей термін вживається у таких контекстах: *Load her up with vitamin C* [66]. *Couldn't absorb vitamin K, caused the bleeding* [66].

Термін *prednisone* вживається у такому значенні у дискурсі: “a synthetic drug similar to cortisone, used to relieve rheumatic and allergic conditions and to treat leukemia” [61]. Оскільки він є рідковживаним у нашій розвідці, то він зафіксований у колокації із дієсловом *to give*: *give somebody prednisone*. Ілюстрацією вживання у дискурсі є наступні контексти: *Two doses of prednisone wouldn't do that* [66]. *Prep the nun and discontinue the prednisone* [66].

Термін *Heparin* є антикоагулюючим препаратом та вживається у досліджуваному дискурсі у такому значенні: “a compound occurring in the liver and other tissues that inhibits blood coagulation. A sulfur-containing polysaccharide, it is used as an anticoagulant in the treatment of thrombosis” [61].

Термін зафіксовано із дієсловами *to start, give, administer* та іменником *treatment: to start somebody on Heparin, give somebody Heparin, administer Heparin, Heparin treatment*. Приклад вживання є таким: *Put her on I.V. Heparin to prevent future clots* [66].

Термін *penicillin* вживається у такому значенні: “any of a group of antibiotics with powerful bactericidal action, used to treat many types of infections, including pneumonia, gonorrhoea, and infections caused by streptococci and staphylococci” [61]. Термін вживається у колокаціях із іменником *allergy*, дієсловами *to start* та *to be: start somebody on penicillin, be allergic to penicillin, penicillin allergy*. Ілюстрацією вживання є наступне речення: *In a cramped space like the brain, increased intracranial pressure from a high-volume drug like penicillin could herniate his brain stem* [66].

Термін *Ativan* є лікарська торгова марка, що позначає наступне: “a drug of the benzodiazepine group, used esp. to treat anxiety” [61]. У дискурсі зафіксований у колокації із дієсловом *to give: give somebody Ativan*. Прикладом вживання є таке речення: *Push two milligrams Ativan* [66].

### **3.2. Етимологічні особливості медичних термінів**

Словниковий запас є головним елементом для мовної системи та мовного вжитку. За допомогою слів ми творимо речення, що передають значення, які ми вкладаємо у комунікацію з іншими людьми. Слова також відображають зміни у мовній культурі, та зміни, що відбуваються у суспільстві.

На сьогоднішній день медичні терміни – одна із складних термінологічних систем сучасної англійської мови. До її складу входять слова греко-латинського походження, які складають значний відсоток від загальної кількості термінів. Крім того, до цієї термінологічної групи входять також терміни власне германського походження, запозичення із інших мов.



Слід відзначити, що медичні терміни-неологізми переважно утворюються від греко-латинських коренів.

### 3.2.1. Медичні терміни германського походження

У нашому дослідженні медичні терміни складають тільки невеличкий зріз медичної термінології, і тому ми коротко зупинимося на їх етимології. Англійська мова належить до германських мов, і тому деякі терміни, що вживаються сьогодні, такі які походять від давньогерманських мов, зокрема давньоанглійської, чи давньонімецької, які є власне англійськими словами та якими позначалися частини тіла ще в давньоанглійський період, такі як рука *hand* (д.а. *hond, hand*), голова *head* (д.а. *héafod*), нога *foot* (д.а. *fot*) і т.п. Англійські дослідники історії англійської мови А. Бау та Т. Кейбл зазначають, що «англійська мова сьогодення є мовою, яка стала результатом історії діалектів, якими розмовляли германські племена, які переселилися до Англії» [49, с. 42].

Одним із таких анатомічних медичних термінів є *heart* ‘серце’: д.а. *heorte*, яке походить від протогерманської мови \**hertan-* (д.саксонська *herta*, д.фризька *herte*, д.норвезька *hjarta*, голландська *hart*, д.верхньо-німецька *herza*, німецька *Herz*, готська *hairto*) з протоіндоєвропейського кореня \**kerd-* [65]. Наступним іменником, що позначає частину тіла є мозок *brain*, який походить від д.а. *brægen* від протогерманської \**bragnan* (с.нижньо-німецька *bregen*, д.фризька та голландська *brein*), слово нез’ясованого походження, можливо від протоіндоєвропейського кореня \**mregh-m(n)o-* ‘череп, мозок’ [65].

Наступним власне англійським терміном є *lungs* ‘легені’, яке походить від д.а. *lungen*, від протогерманської \**lunganjo-* (д.норвезька *lunge*, д.фризька *lungen*, с.голландська *longhe*, голландська *long*, д.верхньо-німецька *lungun*, німецька *lunge* “lung”), від прото-індоєвропейського кореня \**legwh-* ‘не важкий, що має малу вагу’ [65]. Ще одним анатомічним терміном

германського походження є слово *throat* ‘горло’, що походить від д.а. *þrote* (що імпліцитно походить від *þrotbolla* ‘кадик, гортань’ буквально ‘горлова коробочка’ споріднене з *þrutian* ‘надувати(ся)’ з протогерманської \**thrut-* (у д.верхньо-німецької *drozza*, німецької *Drossel*, д.саксонської *strota*, с.голландської *strote*, голландської *strot* ‘горло’), нез’ясованого походження. Італійське *strozza* ‘горло,’ *strozzare* ‘душити’ є запозиченнями з германських мов [65].

Іншим анатомічним терміном германського походження є *body* ‘тіло’, що походить від д.а. *bodiz* с.а. *bodi* ‘тулуб людини чи тварини, тіло людини чи тварини, основна частина чогось’ споріднене з д.верхньо-німецьким *botah*, у німецькій мові слово було замінено на *Leib*, що означало ‘життя’ and *Körper* з латинської мови. Поширення на людину почалося біля 1300 року, а в значенні ‘головна частина’ почалося у пізній давньоанглійській період також і у відношенні до транспортних засобів [65].

І останнім із медичних термінів, що позначають органи чи частини тіла є *brain-stem* ‘стовбур головного мозку’, що утворилося словоскладанням від німецької у 1875 р. *brain* + *stem*. Слово *brain* походить від д.а. *brægen* від протогерманської \**bragnan*, слово нез’ясованого походження, можливо від протоіндоєвропейського кореня \**mregh-m(n)o-* ‘череп, мозок.’ Інший складник – *stem* ‘стовбур’ походить від д.а. *stemn*, *stefn* ‘стебло рослини, стовбур дерева’ також ‘будь-яка кінцева щогла на кораблі’ від протогерманської \**stamniz* (джерело з д.саксонської *stamm*, д.норвезької *stafn* ‘форштевень корабля’ голландської *stamme*, шведської *stam* ‘стовбур дерева’ д.верхньо-німецької *stam*, німецької *Stamm*), від протоіндоєвропейського кореня \**sta-* ‘стояти, бути твердим’ *cf* [65].

Медичний термін *fever* ‘жар, гарячка’ походить від д.а. *fefor*, *fefer* ‘гарячка, температура тіла вища за нормальну’ від латинської *febris* ‘гарячка’ споріднене з *fovere* ‘грітися, нагріватися,’ що можливо походить від протоіндоєвропейського кореня \**dhegh-* ‘горіти; палати’ (готської *dags*, д.а.

dæz ‘день’ що означало ‘теплота’ грецької tephra ‘попіл, зола’ литовської dāgas ‘теплота’ д.пруської dagis ‘літо’ с.ірландської daig ‘вогонь’ cf [65].

Медичний термін *cough* ‘кашель’ на початку XIV століття з протогерманської \*kōkh- (також у с.голландській kochen, с.верхньо-німецької kuchen), до 1742 року означав ‘хвороба чи стан, що впливає на хворого з частим кашлем.’ Наступним терміном є *stroke* ‘удар, параліч,’ що означало ‘діяння ударяння’ біля 1300 року від д.а. \*strac ‘удар, параліч,’ з протогерманської \*straik- (також у с.нижньо-німецькій strek, німецькій streich, готській striks ‘удар, параліч’) cf [65].

Термін *blood test* ‘аналіз крові’ походить від двох слів *blood* та *test*, д.а. blod ‘кров, яка циркулює в артеріях та венах’ споріднений з протогерманським словом \*blodam ‘кров’ (споріднена також з д.фризькою blod, д.саксонською blōd, д.норвезькою bloð, с.голландською bloet, голландською bloed, д.верхньо-німецькою bluot, німецькою Blut, готською bloþ), походить від протоіндоєвропейської \*bhlo-to-, що можливо означало ‘надуватися, политися потоком.’ Іншим складником є слово *test* ‘аналіз,’ яке утворилося у кінці XIV століття від д.французької *test*, з латинської *testum* ‘земляний горщик’ споріднений з *testa* ‘шматок обпаленої глини, глиняний горщик, шкаралупа’ cf [65].

Медичний термін *headache* ‘головний біль’ походить від двох похідних слів *head* п. та *ache* п., що означало ‘болісна проблема,’ що вперше було зареєстровано у 1934 році. Іменник *head* походить від д.а. heafod та *ache* ‘триваючий біль’ утворене на початку XV століття д.а. æse, утворене від протогерманського \*akiz. Інший термін *shrink* ‘психіатр,’ утворене у середині XV століття зі значенням ‘зморшка’ від дієслова *shrink*, що походить від с.а. shrinken д.а. scrincan ‘спонтанно скорочуватися, в’янути’ від протогерманського \*skrink-, сленгове значення якого означає ‘психіатр, психотерапевт’ cf [65].

Медичний термін *dizziness* ‘запаморочення’ походить від д.а. *dysignesse* ‘безглуздя; дурниця,’ що є сполученням прикметника *dizzy* та суфікса *-ness*, що означало ‘запаморочення,’ *dizzy* походить від с.а. *duſie* від д.а. *dysiz* ‘дурний’ походження від протогерманської *\*dusijaz* (також у нижньонімецькій *düsig* ‘запаморочливий’ голландської *duizelen* та д.верхньонімецької *duſig*. Наступний термін *measles* ‘кір’ утворився на початку XIV століття, множина с.а. *maſel* ‘мала крапка,’ що можливо утворилося від с.голландської *maſel* ‘пляма’ (множина *measles*), чи с.нижньонімецька *masele* від протогерманської *\*mas-* *cf*[65].

Термін *cancer* ‘пухлина’ походить від д.а. *cancer* ‘поширення рани, злаякісна пухлина’ (також *canceradl*), походить від латинського слова *cancer* ‘краб,’ а пізніше ‘злаякісна пухлина’ від грецького *karkinos*, яке як і сучасне англійське слово має три значення: краб, пухлина, та знак зодіаку представлений крабом, від протоіндоєвропейського кореня *\*karkro-* *cf*[65].

Наступним терміном є складний іменник *runny nose* ‘нежить’, що є складним іменником, який утворився додаванням двох основ *runny* + *nose*. Прикметник *runny* походить від д.а. дієслова *to run* та суфікса *-y*. Іменник *nose* походить від с.а. *nose* з д.а. *nosu* ‘орган для дихання та нюхання,’ походить з протогерманської *\*nuso-* (д.норвезька *nös*, д.фризька *pose*, голландська *neus*, д.верхньо-німецька *nasa*, німецька *Nase*, Медичний термін *light-headed* ‘що почуває запаморочення’ є прикметником, що утворився шляхом словоскладання двох основ *light* та *headed*, утворився у 1530-их роках. Компонент *light* утворився від д.а. *leht* (мовою англів) *leoht* (західно-саксонського) маючи значення ‘світло, денне світло,’ що походить від протогерманського *\*leukhtam* (від д.саксонського *lioht*, д.фризького *liacht*, с.голландського *lucht*, голландського *licht*, д.верхньо-німецького *lioht*, німецького *Licht*, готського *liuþar* ‘світло’) від протоіндоєвропейського кореня *\*leuk-* ‘світло, яскравість’ *cf*[65].

Медичний термін *ashen* ‘мертвотно-блідий’ є прикметником, який позначає вираз обличчя хворої людини. Термін утворений у 1807 році від іменника *ash* та суфікса *-en*, що походить від с.а. *asshe*, який у свою чергу походить від д.а. *æsce* ‘попіл, зола,’ що в свою чергу походить від протогерманського слова *\*askon* (також д.норвезьке та шведське *aska*, д.верхньо-німецького *asca*, німецького *asche*, с.голландського *asche*, готського *azgo* ‘попіл, зола,’), від протоіндоєвропейського кореня *\*as-* ‘горіти, жевріти’ *cf*[65].

І останній зафіксований нами медичний термін германського походження є *look* ‘вигляд,’ що в давно англійській означав ‘акт чи дія дивитися’ від дієслова *locian*. На початку XIV століття мало значення ‘вигляд людини, візуальний вираз чи вираз обличчя’ *cf*[65].

### **3.2.2. Медичні терміни латинського та грецького походження**

Значну частину медичних термінів, що вжиті у телесеріалі “House, M. D.” складають терміни грецького та латинського походження. Г. Лін стверджує, що «багато медичних термінів походять від грецької та латинської мов» [Lin, с. 7]. Н. Блейк говорить, що «значне поширення технічних слів, які майже всі були латинськими або запозиченими з грецької до латинської» [50, с. 227]. Ф. Дуркін вказує на те, що «запозичення з латинської використовуються сучасними вченими у систематичній термінології різних дисциплін, особливо в таксономії та медицині» [51, с. 341].

Одним із частотних термінів є термін латинського походження *doctor* ‘лікар’ утворений на початку XIV століття як *doctour*, ‘церковний батько’ від д.французької *doctour* та прямо від середньовічної латини *doctor* ‘релігійний вчитель, порадник, вчений’ у класичній латині ‘вчитель’ походженням від *docere* ‘показувати, вчити’ від протоіндоєвропейського кореня *\*dek-*

‘сприймати.’ У значенні ‘медичний професіонал, особа ліцензована практикувати медицину’ встановилося на початку XV століття.

Наступним високочастотним терміном є іменник *symptom* ‘симптом,’ який утворився у 1540-их роках від латинського слова *sinthoma* від середньовічної латини *sinthoma* ‘симптом хвороби,’ що походить від грецького іменника *symptoma* у значенні ‘випадок, нещасний випадок, хвороба’ від кореня *sympriptein* ‘ставатися, збігатися’ від асимільованої форми *syn-* ‘разом’ + *priptein* ‘падати’ від протоіндоєвропейського кореня \**ri-* *pt-* ‘бігти, летіти’ *cf*[65].

Медичний термін *tumor* ‘пухлина’ був утворений у XV столітті від латинського слова *tumor* ‘набрякання, стан будучи набряклим, пухлина’ від *tumere* ‘набрякати’ від протоіндоєвропейського кореня \**teue-* ‘набрякати.’ Термін *diagnosis* ‘діагноз’ був утворений у 1680-их роках у значенні ‘визнання хвороби через її симптоми’ з медичної латинської термінології через грецьке *diagnōsis* ‘розпізнавання, розрізнення’ від кореня *diagignōskein* ‘розпізнавати, розрізнявати,’ що буквально означало ‘дуже добре знати’ чи ‘розрізнявати одне від іншого’ від *dia* ‘між’ + *gignōskein* ‘знати’ від протоіндоєвропейського кореня \**gno-* ‘знати’ *cf*[65].

Термін *hallucination* ‘галюцинація’ утворений у 1640-их роках від латинського слова *hallucinationem* від попередньої форми *alucinatio* від форми дієприкметника минулого часу *alucinari*. Медичний термін *meningitis* ‘менінгіт,’ що мало значення ‘запалення мембрани мозку чи спинного мозку’ утворений у 1825 році від сучасної латинської форми *meninga* від грецької *meninx* (родовий відмінок *meningos*) ‘мембрана’ у медичній латинській термінології, особливо по відношенні до мозку *cf*[65].

Медичний термін *trauma* ‘травма’ утворений у 1690-их роках від латинської форми, що значила ‘фізична рана’ від грецького слова *trauma* ‘рана, ушкодження, припинення’ від протоіндоєвропейського кореня \**trau-*, від форми \**tere-* ‘терти, повертати.’ Термін *organ* ‘орган’ утворився від

злиття д.а. *organe* та д.французького *orgene* XII століття із значенням ‘музичний інструмент’ від грецького *organon* ‘інструмент, знаряддя для виготовлення, музичний інструмент, орган тіла,’ буквально ‘те, з чим працюють’ від протоіндоєвропейського \**werg-ano-* з коренем \**werg-* ‘робити’ *cf* [65].

Медичний термін *toxin* ‘токсин’ що означало ‘органічна отрута’ особливо та, що виробляється бактеріями чи тваринами, термін утворений у 1886 році від прикметника *toxic* та суфікса *-in*. Прикметник *toxic* утворився у 1660-ті роки від французького *toxique* та прямо з латини *toxicus* ‘отруєний’ для використання у стрілах, від *toxikon*, середній рід від *toxikos* ‘що відноситься до стріл чи стрільби з лука’ від *toxon* ‘лук,’ можливо від скіфського слова, яке було запозичене у латинську *taxis* ‘тисове дерево’ *cf* [65].

Термін *heart attack* ‘серцевий напад’ складається із двох коренів: германського *heart* (див. у попередньому розділі) та *attack*. Термін утворився у 1660-тих із значенням ‘падіння з силою’ від дієслова *attack*. Значення ‘приступ хвороби’ вживається з 1811 року, пор. с.а. *attach* ‘спазм, приступ (гарячки).’ Дієслово *attack* походить від французького *attaquer* від італійського *attaccare* ‘піти у бій’ *cf* [65].

Термін *inflammation* ‘запалення’ утворився у XV столітті із значенням ‘надмірне почервоніння чи набряк частини тіла’ від д.французької *inflammation* та латинської *inflammationem* ‘підпал.’ Медичний термін *neurologist* ‘невролог’ ‘той, хто вивчає, чи знається на неврології,’ утворений у 1801 році від *neurology* та суфікса *-ist*. Іменник *neurology* утворився від латинської *neurologia* від сучасної грецької *neurologia* (1660-ті) від *neuro-* ‘нерви, нервова система’ та *-logia* ‘наука’ *cf* [65].

Медичний термін *encephalitis* ‘енцефаліт, запалення мозку’ утворений у 1843 році від грецького кореня *encephalo-* ‘мозок’ та *-itis* ‘запалення’ (латинський медичний термін *encephalon*, від грецької *enkephalos* ‘мозок.’

Термін *vitamin* ‘вітамін,’ спочатку була форма *vitamine* (1912 р.) утворений польським біохіміком Казиміром Функом від латинського слова *vita* ‘життя’ від протоіндоєвропейського кореня \**gwei-* ‘жити’ та *amine*, тому що вважалося, що вони містять амінокислоти *cf* [65].

Термін *vasculitis* ‘васкуліт’ від латинського слова *vasculum* від *vas* та суфіксом *-itis* ‘запалення.’ Термін *prednisone* ‘преднізон,’ синтетичний стероїд утворений у 1955 році від латинського *pregnane* та *diene* ‘ненасичені вуглеводень, що містить подвійні зв’язки між атомами вуглецю’ від *di-* + *-ene*. Наступним терміном є *anaphylaxis* ‘анафілаксія’ утворений у 1905 році від латинського *anaphylaxis* споріднений з французьким *anaphylaxie* 1902 рік *cf* [65].

Термін *tachycardia* ‘тахікардія,’ що означає ‘швидке серцебиття’ був утворений у 1868 році лікарем Германом Лебертом від латинської *tachu-* ‘швидкий’ та латинізована форма грецького слова *kardia* ‘серце’ від протоіндоєвропейського кореня \**kerd-* ‘серце’. Термін *edema* чи у Британському варіанті *oedema* ‘набряк’ утворене у XV столітті від латинської форми *idema* від грецької *oidēma* (родовий відмінок *oidēmatos*) ‘набрякла пухлина’ від *oidein* ‘набрякати’ від *oidos* ‘пухлина, набряк’ від протоіндоєвропейського кореня \**oid-* ‘набрякати’ *cf* [65].

Медичний термін *penicillin* ‘пеніцилін’ антибіотик проти бактерій, утворений у 1929 році Олександром Флемінгом від латинської *Penicillium notatum*, назва цвілі, з якої вперше отримали антибіотик, від латинської *penicillus* ‘пензель’ пов’язане з формою клітин цвілі. Термін *heparin* ‘гепарин’ утворений у 1918 році від грецького слова *hēpar* ‘печінка’ та суфікс *-in cf* [65].

Термін *muscle* ‘м’яз’ утворився у XIV столітті від латинського слова *musculus* ‘м’яз’ бувукально ‘мала миша’ зменшувальне від *mus* ‘миша,’ грецькою також *mys* означало ‘м’яз’ та ‘миша,’ звідси походить префікс медичних термінів *myo-* *cf* [65].



Термін *nausea* ‘нудота’ утворений у XV столітті від латинського *nausea* ‘морська хвороба’ від іонічної грецької *nausia* ‘морська хвороба’ буквально ‘корабельна хвороба’ від *naus* ‘корабель’ від протоіндоевропейського кореня \**нау-* ‘човен,’ проте в англійській мові це слово ніколи не означало морську хворобу, у XVI столітті у сленгових формах *nase* чи *nasy* ‘безнадійно п’яний’ *cf* [65].

Наступний медичний термін *blood vessel* ‘кров’яна судина’ складається із двох елементів. Перший елемент *blood* германського походження і описаний у попередньому підрозділі, другий елемент утворився у XIV столітті від д.французького слова *vessel* ‘контейнер, бочка, корабель’ (сучасне французьке слово *vaisseau*) від пізньої латині *vascellum* ‘невелика ваза чи урна’ а також ‘корабель,’ варіант латинського слова *vasculum*, зменшувальна форма від *vas* ‘судно’ *cf* [65].

Термін *adrenaline* ‘адреналін’ а також *Adrenalin* як торгова марка, утворений у 1901 році японським хіміком Йогоші Такаміне, хто його відкрив, від латинського *adrenal* + суфікс хімічних елементів *-ine*. Термін *epinephrine* ‘адреналін,’ варіант слова *adrenaline* у США від ері- ‘на’ та грецького *perhros* ‘нирка’ та суфікса *-ine* *cf* [65].

Термін *M.S. (multiple sclerosis)* ‘розсіяний склероз’ другий елемент утворився у XIV столітті від середньовічного латинського слова *sclerosis* ‘твердість, тверда пухлина’ від грецького *sklērosis* ‘твердість’ від *sklēros* ‘твердий.’ Термін *aneurysm* ‘аневризм’ утворився на початку XV століття від латинського *aneurisma* від грецького *aneurysmos* ‘розширення’ від *aneurypnein* ‘розширювати’ від *ana* ‘вверх’ та *eurypnein* ‘розширювати’ від *eurys* ‘широкий’ *cf* [65].

Термін *radiology* ‘радіологія’ утворився у 1900 році у значенні ‘медичне використання рентгенівських променів’ та пізніше розширився до ‘наукове вивчення радіації’ від *radio-* та грецького наукового кореня *-ology* (наука). Термін *gonorrhoea* ‘гонорея’ Британський варіант *gonorrhoea*

утворений у 1520-их від пізньолатинського слова *gonorrhoea* від грецького *gonos* ‘насіння’ та *rhoe* ‘текти’ від *rhein* ‘текти’ від протоіндоєвропейського кореня \**sreu-* ‘текти’ *cf* [65].

Термін *arrhythmia* ‘аритмія,’ означає ‘нерегулярність пульсу’ утворений від грецького іменника *arrhythmos* ‘нерегулярний, неритмічний’ від *a-* ‘не’ та *rhythmos* ‘ритм, пропорція, симетрія.’ Термін *EKG* (*electrocardiogram*) ‘електрокардіограма’ утворився у 1904 році від елементів *electro-* + *cardio-* + *gram*. *electro-* латинізована форма грецького *ēlektro-*, спільна форма *ēlektron* ‘бурштин,’ *cardio-* утворена від латинізованої форми грецького *kardia* ‘серце’ від протоіндоєвропейського кореня \**kerd-* ‘серце,’ та грецьке *gramma* ‘те, що малюють, картина, рисунок’ *cf* [65].

Медичний термін *oncology* ‘онкологія’ у значенні ‘наукове дослідження пухлин’ утворений у 1857 році від *onco-* ‘пухлина’ та *-logy* ‘наука.’ Елемент *onco-* утворений від латинізованої форми грецького *ogkos* ‘маса, вага, набряк’ сучасною грецькою ‘пухлина’ нез’ясованого походження, елемент *-logy* словотворчий елемент у значенні ‘трактат, доктрина, теорія, наука’ від грецького *-logia* (часто через французьке *-logie* чи середньовічної латини *logia*) від *-log-* форма від *legein* ‘говорити, казати’ від протоіндоєвропейського кореня \**leg-* ‘збирати’ *cf* [65].

Термін *asthma* ‘астма’ був утворений у XIV столітті від латинського *asthma* від грецького *asthma* ‘задишка, важке дихання’ від *azein* ‘важко дихати’ можливо пов’язаний з *anemos* ‘вітер’ від протоіндоєвропейського кореня \**ane-* ‘дихати’ *cf* [65].

Термін *fluid* ‘рідина’ утворився у 1660-их від прикметника *fluid* ‘рідина здатна текти’ з д.французького та безпосередньо з латинського слова *fluidus* ‘рідина, вологий’ від *fluere* ‘текти.’ Термін *anaphylactic* ‘анафілактичний’ утворений у 1905 році від латинського іменника *anaphylaxis* у значенні ‘перебільшений’ від грецького *ana-* ‘вверх’ + *phylaxis* ‘захист’ від *phylax* ‘опікун, захисник.’ Анафілактичний шок зафіксоване у 1916 році *cf* [65].

Медичний термін *cirrhosis* ‘цироз’ був утворений у 1827 році французьким лікарем Рене Лаеннеком з суфіксом -osis та грецьким словом *kirrhos* ‘червоно-жовтий, жовтувато-коричневий.’ Термін *syndrome* ‘синдром’ від латинської від грецького *syndrome* ‘збіг симптомів’ від *syndromos* ‘місце, де сходяться декілька доріг’ буквально ‘що сходяться разом’ від *syn-* ‘з’ + *dromos* ‘хід, курс’ *cf* [65].

Анатомічний термін *spleen* ‘селезінка’ утворений у XIV столітті від д.французького *esplen* від латинського *splen* від грецького *splen* ‘молочко (іхт.), селезінка’ від протоіндоєвропейського кореня *\*spelgh-* ‘селезінка.’ Інший анатомічний термін *retina* ‘сітківка’ утворений у XV столітті від середньовічної латини *retina* ‘сітківка’ можливо від вульгарної латини *\*retina* буквально ‘сіткоподібна туніка’ подібно до мережі кров’яних судин та від латинського *rete* ‘сітка’ *cf* [65].

### 3.2.3. Медичні терміни французького походження

Оскільки ми маємо лише незначний зріз медичної термінології вжитої у телесеріалі, терміни є переважно власне германські та латино-грецького походження. Нижче ми подаємо терміни, що були утворені від французької мови.

Високочастотним медичним терміном французького походження є іменник *rain* ‘біль,’ що утворився в кінці XIII століття, с.а. *reine* мало значення ‘покарання’ особливо за злочин, походить з д.французької *reine* ‘страждання, покарання, пекельні тортури’ (XI століття) від латинської *roena* ‘покарання, кара, відшкодування’ від грецької *roinē* ‘кара, покарання, гроші, оплачені за пролиту кров’ від протоіндоєвропейської *\*kwei-* ‘платити, компенсувати’ *cf* [65].

Високочастотний медичний термін *hospital* ‘лікарня’ походить від д.французького слова *hospital, ospital* ‘притулок, тимчасове житло,’ сучасне французьке слово *hôpital*, від пізнього латинського слова *hospitale* ‘заїжджий

двір, готель' від прикметника середнього роду *hospitalis* 'що належить гостю, чи власнику' від *hospes* (родовий відмінок *hospitis*) 'гість, господар' *cf* [65].

Інший високочастотний медичний термін у нашій розвідці є *case* 'захворювання, випадок,' що утворився у XIII столітті з д.французької *cas* 'подія, ситуація, сварка, суд' від латинського слова *casus* 'шанс, можливість' *dsI cas-*, основи дієприкметника минулого часу *cadere* у значенні 'падати, гинути' від протоіндоєвропейського кореня \**kad-* 'падати' *cf* [65].

Термін *disease* 'хвороба' утворився на початку XIV століття від д.французької *desaise* 'нестача; дискомфорт, горе, лихо, хвороба' від *des-* 'без, геть' + *aise* 'легкість' від д.французької *eise, aise*, що може походити від вульгарної латинської форми *ansa* 'ручка' вжите у переносному значенні *cf* [65].

Термін *biopsy* 'біопсія' утворився у 1895 році у значенні 'тест тканини, яку дістали із живого тіла' від французького слова *biopsie*, утвореного Ернестом Бенє від грецького *bi-*, поєднуючи форму *bios* 'життя' від протоіндоєвропейського кореня \**gwei-* 'жити' + *opsis* 'вигляд' від протоіндоєвропейського кореня \**okw-* 'бачити' *cf* [65].

Медичний термін *clinic* 'клініка' був утворений у 1620-ті роки, що означав 'прикута до ліжка людина, чи людина, обмежена у ліжку через хворобу' від французького слова *clinique* XVII століття, від латинського *clanicus* 'лікар, що відвідує пацієнтів у ліжку,' що походить від грецького слова *klinike* 'практика біля ліжка хворого,' від *klinikos* 'ліжка' від *kline* 'ліжка, кушетка, на якій лежать' від протоіндоєвропейського кореня \**klei-* 'притулятися' *cf* [65].

Термін *steroid* 'стероїд' утворений від слова *sterol* та суфікса *-oid*, *sterol* походить від *cholesterol*, раніше *cholesterin* від французького *cholestrine* від латинізованої форми грецького слова *khole* 'жовч' від протоіндоєвропейського кореня \**ghel-* 'світитися' з похідними 'зелений,

жовтий’ і таким чином + *steros* ‘твердий, закостенілий’ від протоіндоєвропейського кореня \**ster-* ‘твердий’ *cf*[65].

Медичний термін *seizure* ‘апоплексичний удар; напад’ було утворено у кінці XV століття у значенні ‘акт чи діяння заволодіння юридичним способом чи силою’ походить від дієслова *seize* та суфікса *-ure*. Дієслово *seize* походить від д.французького *seisir* ‘заволодіти, взяти силою’ (сучасне французьке слово *saisir*), від латинського *sacire* VIII століття. Термін *treatment* ‘лікування’ був утворений від дієслова *treat* та суфікса *-ment*. Дієслово *treat* походить від д.французької *traitier* ‘мати справу, діяти’ від латинського *tractare* ‘справитися, впоратися’ *cf*[65].

Медичний термін *medication* ‘лікувальний засіб’ походить від слова XV століття *medicacioun*, від д.французького *médication* та прямо з латинської форми *medicationem* ‘лікування, ліки’ форма дієприкметника минулого часу від *medicare*, від *medicus* ‘лікар, загоювання’ від протоіндоєвропейського кореня \**med-* ‘вжити необхідних заходів’ *cf*[65].

Термін *lesion* ‘ушкодження; ураження’ був утворений у XV столітті від д.французького *lesion* ‘біль, ушкодження, поранення, рана’ від латинської форми *laesionem* ‘заподіяння шкоди, особиста атака’ від латинської форми кореня *laedere* ‘вдаряти, ранили, шкодити’ *cf*[65].

Термін *cardiac arrest* ‘зупинка серця’ складається з двох елементів, прикметник *cardiac* утворився на початку XVII століття із французького *cardiaque* чи прямо з латинського *cardiacus* від грецького *kardiakos* ‘що відноситься до серця’ від *kardia* від протоіндоєвропейського кореня \**kerd-* ‘серце.’ Другий елемент *arrest* походить від дієслова, що було утворене у XIV столітті від д.французького слова *arester* ‘зупинити’ (сучасне французьке слово *arrêter*) від вульгарної латини \**arrestare* ‘зупинити, стримувати,’ (також в італійській *arrestare*, іспанській та португальській *arrestar*) від *ad* + *restare* від протоіндоєвропейського кореня \**sta-* ‘стояти, робити’ *cf*[65].

Термін *vein* ‘вена’ утворився у XIV столітті від д.французького слова *veine* ‘вена, артерія, пульс’ (XII століття) від латинського *vena* ‘кров’яна судина.’ Термін *diarrhea* ‘діарея’ утворений у XIV столітті від д.французького слова *diarrie* від пізньо латинського *diarrhoea* від грецького *diarrhoia* ‘діарея’ (утворене Гіпократом) буквально значення ‘пропливаючи через’ від *diarrhein* ‘пропливати через’ від *dia-* ‘через’ + *rhein* ‘текти’ від протоіндоєвропейського кореня *\*sreu-* ‘текти’ *cf*[65].

Термін *catheter* ‘катетер’ утворений на початку XVII століття від французького *cathéter* від пізньолатинського *catheter* ‘катетер’ від грецького *kathetēr* ‘хірургічний катетер’ від основи *kathienai* ‘простромлювати’ від *kata* ‘вниз’ та основи *hienai* ‘посилати’ від протоіндоєвропейського кореня *\*ye-* ‘кидати’ *cf*[65].

Медичний термін *spine* ‘спинний хребет’ утворений на початку XV століття від д.французького слова *espine* ‘колючка, спинний хребет’ (сучасне французьке *épine*) від латинського *spina* ‘спинний хребет’ від протоіндоєвропейського кореня *\*sprei-* ‘гостра точка’ *cf*[65].

Анатомічний термін *gland* ‘залоза’ був утворений у 1690-их від французького *glande*, д.французьке *glandre* ‘залоза’ від латинського *glandula* ‘мигдалеподібна залоза’ зменшувальне від *glans* (родовий відмінок *glandis*) ‘жолудь, горіх’ від протоіндоєвропейського кореня *\*gwele-* ‘жолудь’ *cf*[65].

Медичний термін *pupil* ‘зіниця’ утворився на початку XV століття від д.французького *pupille* та безпосередньо з латинського *pupilla* спочатку маючи значення ‘маленька лялька, дівчинка,’ зменшувальне від *pupa* ‘дівчина, лялька’ *cf*[65].

#### **3.2.4. Медичні терміни німецького походження**

Ми зафіксували наступні терміни походження з німецької мови на основі класичних елементів. Медичний термін *allergy* ‘алергія’ утворений від німецького слова *Allergie* у 1911 році австрійським педіатром Клеменсом фон

Піркетом від грецького слова *allos* ‘інший, різний, дивний’ від протоіндоєвропейського кореня \**al-* ‘по той бік; за; поза’ та *ergon* ‘робота, діяльність’ від протоіндоєвропейського кореня \**werg-* ‘робити’ *cf* [65].

Наступним терміном запозиченим з німецької мови є *X-ray* ‘рентгенівське проміння,’ переклад з німецької *X-strahlen*, що походить від *X*, алгебраїчного символу, що позначає невідому величину та *Strahl* (множина *Strahlen*) ‘промінь.’ Створений у 1895 році німецьким вченим Вільгельмом Конрадом Рентгеном, який їх відкрив, маючи на увазі, що природа їх походження невідома *cf* [65].

Медичний термін *schizophrenia* ‘шизофренія’ утворився у 1909 році, буквально означає ‘розщеплення свідомості’ від німецького слова *Schizophrenie* утворений швейцарським психіатром Євгеном Блеулером від латинізованої форми грецького слова *skhizein* ‘розщеплювати’ від протоіндоєвропейського кореня \**skei-* ‘різати, розщеплювати’ та *phrēn* (родовий відмінок *phrenos*) ‘серце, розум’ а звідси *phrenes* ‘здоровий глузд; розсудливість’ *cf* [65].

Термін *aspirin* ‘аспірин’ утворився у 1899 році німецькою мовою як торгова марка німецьким хіміком Гайнріхом Дресером від латинської *Spiraea* (*ulmaria*) ‘гадючник болотяний,’ рослина в квітках та листках якої знаходиться кислота та суфікс *-in* *cf* [65].

Медичний термін *metabolic* ‘метаболічний’ утворився у 1845 році від німецького слова *metabolisch* від грецького *metabolikos* ‘змінний’ від *metabole* ‘зміна, перехід.’ І останній термін є *chemotherapy* ‘хімієтерапія’ утворений у 1906 року від німецького *Chemotherapie* утворений німецьким біохіміком Паулем Ерліхом від *chemo-* + *therapie* *cf* [65].

Ми коротко зупинилися на медичних термінах власне германського походження, латино-грецького походження, французького та німецького походження зафіксованими у скриптах телесеріалу “House, M. D.”

### 3.3. Словотвірна структура медичних термінів

Для повноцінного дослідження медичних термінів необхідно розглянути їхні морфологічні характеристики. Морфологія – це наука, яка вивчає форми слова та способи словотвору чи деривації слів конкретної мови. Морфологія вивчає структуру слова та частини слова – основа, префікси та суфікси та інші способи словотвору сучасної англійської мови. Морфологічна структура слова розглядає деривативні типи слів.

М. Полюжин вказує, що «теорія словотвору германських мов, як відомо, сформувалася в межах системно-структурної моделі опису мови, яка домінувала в період становлення і початкової стадії розвитку кожної окремої галузі лінгвістичних досліджень. У теперішній час структура англійської мови як сукупність моделей і їх складових елементів у науковому описі наближається до остаточної визначеності. Це дає підставу у повному обсязі поставити питання про різноманітні функції мови та їх структурну основу. Проблема функціонування мови як динамічної системи нерозривно пов'язана з проблемою функціонування її центральних одиниць, до яких у першу чергу відносяться слова як інструменти, призначені для виконання певного завдання» [34, с. 35-36].

Будь-яке слово з погляду його структури поділяється на морфеми, які є складовими частинами слова, хоча вони мають певне значення. За своєю семантикою морфеми можуть бути кореневими та некореневими. Коренева морфема є основою слова та має власне значення, наприклад: *heart, pain, brain, symptom, case*. Некоренева морфема включає в себе суфікси та префікси. Вона має лише граматичне значення. Наприклад, у слові *treatment* морфема *-ment* не є незалежним елементом без слова, є елементом творення іменників від дієслів.

Серед медичних термінів є низка термінів, що складаються тільки з кореневої морфеми, тобто вони є простими, до них належать такі терміни:



*heart, pain, brain, symptom, case, lungs, clinic, chest, cough, throat, stroke, trauma, organ, vein, edema, shrink, spine, gland, pupil, asthma, fluid, shunt, spleen, thigh, cancer, hospital* та інші.

Одним із традиційних шляхів поповнення словникового складу є афіксація, тобто утворення слів за допомогою додавання до основи слова словотвірних елементів – афіксів. Афіксація є продуктивним прийомом словотвору з допомогою префіксів і суфіксів.

Суфіксальним способом утворені медичні терміни з такими суфіксами:

суфікс для творення іменників -ion: *medication, hallucination, lesion*;

суфікс для творення іменників -ist: *neurologist, oncologist, ophthalmologist, immunologist*;

суфікс для творення іменників -ian: *diagnostician, paediatrician*;

суфікс для творення іменників -ism/-ysm: *aneurysm*;

суфікс для творення іменників -itis: *meningitis, cirrhosis, psittacosis, thrombosis, cellulitis, appendicitis, diagnosis*;

суфікс для творення іменників -y: *allergy, radiology, biopsy*;

суфікс для творення іменників -ness: *dizziness*;

суфікс для творення іменників -ine: *adrenaline, epinephrine*;

суфікс для творення іменників -ics: *obstetrics, paediatrics*;

суфікс -um: *gadolinium*;

суфікс -in: *penicillin, creatinine*;

суфікс -er: *coroner, inhaler*;

суфікс -oid: *steroid*;

суфікс для творення іменників -ment: *treatment, equipment*;

суфікс -ache: *headache*;

суфікс -on: *interferon*;

суфікс -or: *tremor, doctor*;

суфікс -er: *catheter*;

суфікс -aria: *malaria*;

суфікс -a: *glioma*;  
суфікс -sea: *nausea*;  
суфікс -us: *uterus*;  
суфікс -ance: *substance*;  
суфікс -in: *toxin*;  
суфікс -ure: *seizure*;  
суфікс -a: *retina*;  
суфікс -icle: *ventricle*;  
суфікс для творення іменників -ant: *stimulant*;  
суфікс для творення іменників -or: *tumor*;  
суфікс для творення прикметників -en: *ashen*;  
суфікс для творення прикметників -ive: *sedative*;

Для медичних термінів також характерна префіксація як засіб словотвору, коли до основи приєднується префікс. Оскільки префікс рідко змінює граматичний характер слова, то і термін, і його префікс-дериватив у більшості випадків за частиномовним критерієм ототожнюються. У дослідженні зафіксовані два терміни: *implant* та *disease*.

Серед медичних термінів низка вживаються за допомогою префіксально-суфіксального способу. До них належать такі терміни: *inflammation*, *encephalitis*, *anaphylaxis*, *arrhythmia*, *aspirin*, *niacin*, *infarction*, *concussion*, *contaminants*, *defibrillator*, *hypersomnia*.

Словоскладанням є зрощення двох чи більше основ є важливим засобом поповнення словникового складу мови. Словоскладання, як і афіксацію, можна віднести до адаптивних засобів передачі мовного знання. У нашому дослідженні зафіксовані такі медичні терміни утворені словоскладанням: *ampicillin* > am(ino)- + p(en)icillin, *prednisone* > cortisone + pregnane, *mercaptopurine* > mercapto+purine, *tularemia* > Tulare + em + -ia, *diarrhea* > dia- + rhea, *vitamin* > vita + amin, *tachycardia* > tachy+card+ia, *gonorrhoea* > gonos + rhoea, *schizophrenia* > schizo + phren + ia, *stethoscope* >

stethos + -scope; *thyrotoxicosis* > thyro- + toxic + osis, *chemotherapy* > chemo- + therapy, *fibromyalgia* > fibra + -algia, *neurocysticercosis* > neuro- + cysticerc + osis, *hyperkinesis* > hyper + kine + sis, *painkiller* > pain + kill + er, *neurosyphilis* > neuro + syphilis.

Складним словом традиційно називають об'єднання двох або, рідше, трьох основ, які функціонують як одне ціле, і яке виділяється у складі пропозиції як особлива нова лексична одиниця. Структурно-семантичні відношення між основами складних іменників будуються, як правило, за типом синтаксичних відношень, характерних у першу чергу для словосполучень, а також і для речень. Усі основні і найбільш продуктивні типи словосполучень сучасної англійської мови співвідносяться в структурно-семантичному плані з відповідними типами складних слів.

У нашій розвідці є такі моделі складних медичних термінів: N+N, N+N+N, Adj+N, Adj+N+N, Adj+part. II, Adj+part.I+N, та part. I + N:

N+N *blood test, heart attack, thigh muscle, blood vessels, brain stem, athlete's foot, protein marker, eosinophil count, corpus callosum, worm's cyst, back spasm, nerve problem, contrast material, cell lining, family doctor*, N+N епоніми тобто терміни, що містять власні назви людей, що відкрили відповідну хворобу чи синдром: *Creutzfeldt-Jakob disease, Wernicke's encephalopathy, Churg-Strauss vasculitis, Chagas (disease)*;

N+N+N *blood thiamine level*;

Adj+N *cerebral vasculitis, differential diagnosis, cardiac arrest, neurological problem, anaphylactic shock, Paraneoplastic Syndrome, pulmonary embolism, environmental cause, cerebrospinal fluid, African Trypanosomiasis, runny nose, neurological complications, altered mental status, metabolic disorder, radionucleotide cisternogram, mad cow (disease), ischemic syndrome, inflammatory response, glassy look, allergic reaction*;

Adj+N+N *hyperbaric oxygen chamber, chronic fatigue syndrome, surgical airway kit, the magnetic resonance imager*;

Adj+part. II *light-headed*;

Adj+part.I+N *Subacute sclerosing panencephalitis*;

part. I + N *imaging studies*.

Наступним способом творення медичних термінів є аббревіація або скорочення. Скорочення відображають тенденцію до раціоналізації мови, до економії мовних зусиль. Скорочення слів – це не стільки метод формування нових слів внаслідок зрощення, скільки зміна старих без спотворення значення і, таким чином, модифікація знакової форми упакування мовного знання.

У нашій роботі виокремлені наступні терміни-скорочення: *MRI* (magnetic resonance imaging), *X-ray*, *EKG* (electrocardiogram), *CAT/CT scan* (computed tomography scan), *E.R.* (emergency room), *C.B.C.* (complete blood count), *B.U.N.* (blood urea nitrogen), *S.S.P.E.* (subacute sclerosing panencephalitis), *CHEM-7* (blood chemistry test), *L.F.T.* (liver function test), *P.C.R.* test (polymerase chain reaction), та *M.S.* (multiple sclerosis).

Отже, у теледискурсі медичні терміни, представлені простими словами та похідними, оскільки значна частина цих термінів складаються з суфіксів та префіксів. Основними словотвірними засобами репрезентації медичних термінів виступають афіксація, скорочення, словоскладання, та запозичення.

### **Висновки до розділу 3**

Отже, ми розглянули семантичні особливості таких ЛСГ медичних термінів як хвороби чи хворобливі стани, симптоми, лікарські спеціальності, лабораторні дослідження, частини тіла чи органи, лікарські засоби, медичне обладнання та прилади та інші, а також провели етимологічний аналіз цих термінів та встановити, які терміни є питомі англійські германського походження, які запозичені та з яких мов, та встановити словотвірну структуру медичних термінів.

До питомих термінів належать такі терміни як *heart, brain, lungs, throat, body, brain-stem, cough, stroke, blood, headache, dizziness, measles, cancer,*

*runny nose, light-headed, ashen, look* та інші. До термінів запозичених із грецької та латинської мов належать такі терміни як *doctor, symptom, tumor, diagnosis, hallucination, meningitis, trauma, organ, toxin, heart attack, inflammation, neurologist, encephalitis, vasculitis, prednisone, anaphylaxis, tachycardia, oedema, penicillin, muscle, nausea, blood vessel, adrenaline, M.S. (multiple sclerosis), aneurysm, radiology, gonorrhoea, arrhythmia, EKG (electrocardiogram), oncology, asthma, fluid, cirrhosis, spleen, retina* та інші, французькі запозичення представлені такими термінами як *pain, hospital, case, disease, biopsy, clinic, steroid, seizure, medication, lesion, cardiac arrest, vein, catheter, spine, gland, pupil* та інші, а також зафіксовано декілька медичних термінів запозичених з німецької мови: *allergy, X-ray, schizophrenia, aspirin, metabolic, chemotherapy*.

У словотворенні представлені форми, що складаються тільки з кореневої морфеми, тобто вони є простими, до них належать такі терміни: *heart, pain, brain, symptom, case, lungs, clinic, chest, cough, throat, stroke, trauma, organ, vein, edema, shrink, spine*, а також використовується суфіксальний спосіб творення слів із такими суфіксами: *-ian, -ism/-yism, -itis, -y, -ness, -ine, -ics, -um, -in, -er, -oid, -ment, -ache, -on, -or, -er, -aria, -a, -sea, -us, -ance, -in, -ure, -a, -icle, -ant, -or, -en, -ive* прикладами вживання яких є такі медичні терміни: *medication, neurologist, diagnostician, aneurysm, meningitis, allergy, dizziness, adrenaline, obstetrics, gadolinium, penicillin, coroner, steroid, treatment, headache, interferon, tremor, catheter, malaria, glioma, nausea, uterus, substance, toxin, seizure, retina, ventricle, stimulant, tumor, ashen, sedative* та ін.

Префіксальний спосіб творення слів представлений тільки двома префіксами: *im-* та *dis-*, наприклад: *implant* та *disease*. Також використовується префіксально-суфіксальний спосіб творення слів, наприклад: *inflammation, encephalitis, anaphylaxis, arrhythmia* та інші.

Словоскладанням утворені наступні терміни: *ampicillin, prednisone, mercaptopurine, tularemia, diarrhea, vitamin, tachycardia, gonorrhoea,*

*schizophrenia, stethoscope; thyrotoxicosis, chemotherapy, fibromyalgia, neurocysticercosis, hyperkinesis, painkiller* та ін.

У нашій розвідці виокремлено такі моделі складних медичних термінів: *N+N, N+N+N, Adj+N, Adj+N+N, Adj+part. II, Adj+part. I+N, та part. I+N*, наприклад: *blood test, heart attack, Creutzfeldt-Jakob disease, blood thiamine level, cerebral vasculitis, differential diagnosis, hyperbaric oxygen chamber, light-headed, subacute sclerosing panencephalitis, imaging studies*, а також такі терміни-скорочення: *MRI, X-ray, EKG, CAT/CT scan, E.R., C.B.C., B.U.N., S.S.P.E., CHEM-7, L.F.T., P.C.R. test, та M.S.*

## ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження була досягнута мета роботи – з'ясувати поняття дискурсу, встановити особливості телевізійного дискурсу, виокремити ядро та периферію ЛСП терміносистеми медицини, провести дериваційний та етимологічний аналізи термінів медицини та описати семантичні особливості цих термінів у різних ЛСГ.

Отже, було розглянуто поняття дискурсу як лінгвістичного явища. Досліджено класифікацію дискурсу, розрізнення дискурсу і тексту, характеристики телевізійного дискурсу та поняття лексико-семантичного поля.

Не існує одностайного підходу до визначення дискурсу. Наше дослідження спирається на визначення О. Селіванової, що дискурс це зв'язний текст у контексті численних супровідних чинників; цілісна комунікативна ситуація, складниками якої є комуніканти спілкування та екстралінгвальний контекст; стиль спілкування; та зразок мовної поведінки в певній ситуації.

За тематикою можна виокремити такі жанри теледискурсу: теленовини, телеогляд, кінофільм, телесеріал, телеспектакль, мультфільм, телеінтерв'ю, телерозслідування, телереклама, теледебати, телешоу, телегра, телевікторина, телеподорож, телеклуб, телеіндустрія, телешоп, телегороскоп, телелотерея, телешкола, музикальні передачі, спортивні передачі на телебаченні.

Для того, щоб сукупність слів виявилась полем, необхідно, щоб слова верхнього і нижнього рівнів ієрархії знаходились між собою у вертикальних відношеннях і зв'язках. Структура ЛСП складається із ядра поля, що включає компоненти, які відображають сутність змісту поля та периферійних шарів. Ядерні лексеми частотніші у порівнянні із периферійними, їхні значення є більш загального характеру, у порівнянні з периферійними, які більш специфічні та конкретизуючі.

Терміном є слово чи словосполучення, яке є поєднанням звуків та співвіднесеного з ним поняття в науці, виробництві, техніці, мистецтві, у конкретній галузі знань чи людської діяльності.

Термін має відповідати мовним нормам, що може бути досягнуто завдяки правильному використанню словотвірних засобів; термінологічна «інваріантність», що характеризується відсутністю різних способів написання, що може бути причиною семантичної диференціації; та вмотивованістю терміна.

Ми поділяємо медичні терміни на такі ЛСГ: хвороби чи хворобливі стани (*tumor, Creutzfeldt-Jakob disease, Wernicke's encephalopathy, Churg-Strauss vasculitis*), симптоми (*hallucination, allergy, seizure*), лабораторні дослідження (*C.B.C., CHEM-7, radionucleotide cisternogram*), частини тіла чи органи (*vein, brain, lungs*), лікарські спеціальності (*immunologist, shrink, ophthalmologist*), лікарські засоби (*vitamin, steroid, Vicodin*), медичне обладнання та прилади (*shunt, implant, ventricular catheter*), та інші.

Ми розглянули семантичні особливості таких ЛСГ медичних термінів як хвороби чи хворобливі стани, симптоми, лікарські спеціальності, лабораторні дослідження, частини тіла чи органи, лікарські засоби, медичне обладнання та прилади та інші, а також провести етимологічний аналіз цих термінів та встановити, які терміни є питоми англійські германського походження, які запозичені та з яких мов, та встановити словотвірну структуру медичних термінів.

До питомих термінів належать такі терміни як *heart, brain, lungs, throat, body, brain-stem, cough, stroke, blood, headache, dizziness, measles, cancer, runny nose, light-headed, ashen, look* та інші. До термінів запозичених із грецької та латинської мов належать такі терміни як *doctor, symptom, tumor, diagnosis, hallucination, meningitis, trauma, organ, toxin, heart attack, inflammation, neurologist, encephalitis, vasculitis, prednisone, anaphylaxis, tachycardia, oedema, penicillin, muscle, nausea, blood vessel, adrenaline, M.S.*



(*multiple sclerosis*), *aneurysm*, *radiology*, *gonorrhoea*, *arrhythmia*, *EKG* (*electrocardiogram*), *oncology*, *asthma*, *fluid*, *cirrhosis*, *spleen*, *retina* та інші, французькі запозичення представлені такими термінами як *pain*, *hospital*, *case*, *disease*, *biopsy*, *clinic*, *steroid*, *seizure*, *medication*, *lesion*, *cardiac arrest*, *vein*, *catheter*, *spine*, *gland*, *pupil* та інші, а також зафіксовано декілька медичних термінів запозичених з німецької мови: *allergy*, *X-ray*, *schizophrenia*, *aspirin*, *metabolic*, *chemotherapy*.

У словотворенні представлені форми, що складаються тільки з кореневої морфеми, тобто вони є простими, до них належать такі терміни: *heart*, *pain*, *brain*, *symptom*, *case*, *lungs*, *clinic*, *chest*, *cough*, *throat*, *stroke*, *trauma*, *organ*, *vein*, *edema*, *shrink*, *spine*, та ін., а також використовується суфіксальний спосіб творення слів із такими суфіксами: *-ian*, *-ism/-yism*, *-itis*, *-y*, *-ness*, *-ine*, *-ics*, *-um*, *-in*, *-er*, *-oid*, *-ment*, *-ache*, *-on*, *-or*, *-er*, *-aria*, *-a*, *-sea*, *-us*, *-ance*, *-in*, *-ure*, *-a*, *-icle*, *-ant*, *-or*, *-en*, *-ive* прикладами вживання яких є такі медичні терміни: *medication*, *neurologist*, *diagnostician*, *aneurysm*, *meningitis*, *allergy*, *dizziness*, *adrenaline*, *obstetrics*, *gadolinium*, *penicillin*, *coroner*, *steroid*, *treatment*, *headache*, *interferon*, *tremor*, *catheter*, *malaria*, *glioma*, *nausea*, *uterus*, *substance*, *toxin*, *seizure*, *retina*, *ventricle*, *stimulant*, *tumor*, *ashen*, *sedative* та ін.

Префіксальний спосіб творення слів представлений тільки двома префіксами: *im-* та *dis-*, наприклад: *implant* та *disease*. Також використовується префіксально-суфіксальний спосіб творення слів, наприклад: *inflammation*, *encephalitis*, *anaphylaxis*, *arrhythmia* та інші.

Словоскладанням утворені наступні терміни: *ampicillin*, *prednisone*, *mercaptopurine*, *tularemia*, *diarrhea*, *vitamin*, *tachycardia*, *gonorrhoea*, *schizophrenia*, *stethoscope*; *thyrotoxicosis*, *chemotherapy*, *fibromyalgia*, *neurocysticercosis*, *hyperkinesis*, *painkiller* та ін.

У нашій розвідці виокремлено такі моделі складних медичних термінів: *N+N*, *N+N+N*, *Adj+N*, *Adj+N+N*, *Adj+part. II*, *Adj+part. I+N*, *ma part. I+N*, наприклад: *blood test*, *heart attack*, *Creutzfeldt-Jakob disease*, *blood thiamine*

level, cerebral vasculitis, differential diagnosis, hyperbaric oxygen chamber, light-headed, subacute sclerosing panencephalitis, imaging studies, а також такі терміни-скорочення: *MRI, X-ray, EKG, CAT/CT scan, E.R., C.B.C., B.U.N., S.S.P.E., CHEM-7, L.F.T., P.C.R. test, та M.S.*

Перспективою подальшого дослідження ми вбачаємо у порівнянні функціонування медичних термінів у різних регістрах: науковому, теледискурсі та художньому.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апресян Ю. Д. Лексическая семантика. М.: Наука, 1974. 370 с.
2. Бабыр Е. Д. Семантическая характеристика глаголов украшения, Лингвистические основы преподавания иностранных языков. Кишинев: Штиница, 1989. С. 16-29.
3. Вакуленко М. О. Синтез дескриптивного та прескриптивного підходів у сучасній кодифікації українського наукового термінолексикону: дис. ... д-ра філ. наук : 10.02.21 / Київ. нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2020. 432 с.
4. Васильев Л. М. Теория семантических полей. *Вопросы языкознания* . №5. 1971. С. 54-60.
5. Вербалізація концептів: внутрішньомовні та міжмовні аспекти: звіт про НДР (заключний) / кер. С. О. Швачко. Суми: СумДУ, 2017. 105 с.
6. Германович Г. Медичні терміни зі соматичними компонентами в сучасній українській мові: дис. ... канд. філ. наук : 10.02.01 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2021. 319 с.
7. Дев'ятко Ю. Типологія стоматологічної термінології в українській і англійській мовах та її лексикографічне відтворення: дис. ... канд. філ. наук : 10.02.21 / Київ. нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2021. 389 с.
8. Д'яков А. С., Кияк Т. Р., Куделько З. Б. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. Київ: Видавничий дім «КМ Academia», 2000. 218 с.
9. Єщенко Т. Медичний термін як засіб лексичного вираження текстової категорії інформативність. Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». 2018. № 890. С. 42–45.
10. Жилко Ф. Т. Про семантичні поля української мови. *Укр. мова і літерат. в шк.* №12. 1977. С.25-32.

11. Заболотня Р. В. Джерела походження та морфемна структура фармаконімів оториноларингології. *Studia Philologica (Філологічні студії)* : зб. наук. пр. Вип. 9. 2017. С. 102-107.
12. Задачаїна О. Англomовний медичний фаховий текст: термінологічний та перекладознавчий аспекти: маг. роб.: 035 «філологія» / Київ. політ. ін-т імені І. Сікорського. Київ, 2020. 135 с.
13. Ільченко Т. О., Голікова О. М. Медична термінологія англійської мови у наукових дослідженнях. In *Statu Nascendi: Збірник студентських статей*. 2011. Випуск 12. С. 83-89.
14. Ісаєва, О. Лексико-семантичний аналіз концептів «профілактична медицина» і «превентивна медицина». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Філологічна», вип. 67, 2017 р.* С. 134-136. DOI: 10.25264/2519-2558-2017-67-134-136.
15. Карасик В. И. О категориях дискурса. *Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты: Сб. науч. тр. Волгоград – Саратов: Перемена, 1998.* С.185–197.
16. Кардашук О. Семантичне поле “простір” (на матеріалі прикметників сучасної української мови). *Актуальні проблеми граматики: Зб. наук. пр.* Вип. 2. Кіровоград, 1997. С. 90-95.
17. Кияк Т. Р. Лингвистические аспекты терминоведения. Киев: УМКВО, 1989. 103 с.
18. Козоріз І. С., Куцак А. Ю. Англійська медична термінологія та її функціонування в текстах різних стилів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* № 37 том 4. 2018. С. 52-54.
19. Кравченко Н. К. Таксономія категорій дискурсу в сучасному дискурс-аналізі. *Вісник КНЛУ. Серія Філологія.* Том 17. № 1. 2014. С. 77-83
20. Лавроненко А. В., Козирева М. С. Лексично-стилістичні особливості перекладу українською мовою усного англomовного професійного

- медичного мовлення (на матеріалі скриптів до серіалу «Доктор Хаус»). In *Statu Nascendi: Збірник студентських статей*. 2011. Випуск 12. С. 94-99.
21. Левицкий В. В. Статистическое изучение лексической семантики. Черновцы: ЧГУ, 1989. 156 с.
22. Лейчик В. М. Терминоведение: Предмет, методы, структура. Изд. 4-е. М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 256 с.
23. Лисанець Ю. В. Концепти комунікативної поведінки в англomовному дискурсі медицини. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 4. С. 53–62. URL: <http://elib.umsa.edu.ua/handle/umsa/6462> (дата звернення: 23.03.2022).
24. Литвиненко Н. Основні параметри класифікації фахового медичного дискурсу. *Комунікативний дискурс: наукова рецепція і стратегії дослідження* : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 07–08 квітня 2016 р. К. : Міленіум, 2016. С. 199-200.
25. Литвиненко Н. Особливості медичного дискурсу на етапі системного опитування. *Проблеми лінгвістики тексту, дискурсології, дискурс-аналізу: зб. наук. статей ДНУ*. 2008. Вип 17. С. 216-221. URL <http://litmisto.org.ua/?p=8112> (дата звернення: 10.12.2021).
26. Марчук В. Ядерні компоненти концепту “Medicine” в сучасному англomовному медіа дискурсі (на матеріалі серіалу “House, M. D.”). *Магістерські студії*. Випуск 3. 2022. С. 125-133.
27. Науменко Л. П. Сучасний англomовний бізнес-дискурс: комунікативно-прагматичне та лінгвоконцептуальне моделювання: дис. ... докт. філ. наук : 10.02.04 / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2017. 389 с.
28. Орешко О. Українська медична термінологія (розвиток і сучасний стан) : магістерська робота : *Ukrajinský jazyk a literatura / Masarykova univerzita*. Brno, 2010. 146 с.

- 29.Павлишенко О. А. Квантитативні характеристики лексико-семантичних полів дієслова в авторських текстах англomовної художньої літератури: дис. ... канд. філ. наук : 10.02.04 / Львівський нац. ун-т. Львів, 2017. 211 с.
- 30.Панько Т. І., Кочан І. М., Мацюк Г. П. Українське термінознавство. Львів : Світ, 1994. 216 с.
- 31.Перхач Роксолана-Юстина Тарасівна. Термінологія в інструкціях до медичних препаратів: Лінгвокогнітивний та лінгвокультуриний аспекти (на матеріалі української, польської, німецької мов): дис. ... канд. філ. наук : 10.02.15 / Нац. ун-т “Львівська політехніка”. Львів, 2017. 272 с.
- 32.Плигун О. А. Особливості словотвору термінів сучасної медицини. *Сучасні дослідження мови та літератури: матеріали Українсько-російської школи-конференції молодих учених (26-29 березня 2014 р.)*. Донецьк: ДонНУ, 2014. С. 222-224.
- 33.Поворознюк Р. В. Етноспецифічні особливості перекладу медичних телесеріалів. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Філологічні науки*. Книга 3. 2014. С. 139-144.
- 34.Полюжин М. М. Функціональний і когнітивний аспекти англійського словотворення. Ужгород: Закарпаття, 1999, 240 с.
- 35.Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики. Запоріжжя: Прем'єр, 2008. 332 с.
- 36.Реформатский А. А. Введение в языковедение. М.: Аспект-Пресс, 1997. 536 с.
- 37.Романюк С. К. Прагмалінгвістичний аспект рекламного дискурсу. *Слов'янський вісник: зб. наук. праць. Серія “Філологічні науки”*, Вип. 8. 2009. С. 151–156.
- 38.Сабадаш, Д. В., Глеб, Т. Д. Моделювання фреймової структури концепту “strong medicine” (на матеріалі лексикографічних джерел та роману Артура Хейлі “Strong Medicine”). *Науковий вісник Херсонського*

- державного університету Серія Германістика та міжкультурна комунікація*. 2019. Випуск 1. С. 77-82.
- 39.Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінознавча енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006. 716 с.
- 40.Сизонов Д. Лінгвопрагматичний потенціал української медичної термінології у ЗМІ : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук : 10.02.01. Київ, 2012. 19 с.
- 41.Снітовська О. Й. Медична термінологія англомовних текстів інструкцій медичних препаратів та відтворення її в українських перекладах. *Записки з романо-германської філології*. 2017. Вип. 2 (39), С. 108-117.
- 42.Стернин М. А. Лексическое значение слова в речи. Воронеж: Изд-во Воронеж. ун-та, 1985. 170 с.
- 43.Тулес Т. С. Загальні аспекти становлення англійської терміносистеми медицини. *Littera Scripta Manet*. 2017. Вип. 3. С. 1-7.
- 44.Цимеринова С. С. Пути исследования отдельных макросистем глагольной лексики. *Методы изучения системы и эволюции языка: Сб. науч. тр.* Свердловск: Свердл. пед. ин-т. 1988. С. 46-50.
- 45.Шпенюк І. Є. Етикетні мовленнєві стереотипи американського науково-академічного дискурсу: дис. ... канд. філ. наук : 10.02.01 / Нац. акад. наук України. Київ, 2016. 200 с.
- 46.Шутак Л., Навчук Г. Вторинні номінації як основа медичного дискурсу. *Комунікативний дискурс: наукова реценція і стратегії дослідження* : зб. матеріалів Всеукраїнської наук.-практ. конф., Київ, 07–08 квітня 2016 р. К. : Міленіум, 2016. С. 208-209.
- 47.Шутак Л. Медичний дискурс як невід’ємна частина української дискурсології. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». 2014. Випуск 48. С. 256-260. URL <https://eprints.oa.edu.ua/3435/> (дата звернення: 28.12.2021).

- 48.Щербак Г. В. Організація концепту оцінка у межах медичного дискурсу. *Wschodnioeuropejskie Czasopismo Naukowe (East European Scientific Journal)* 2(54), 2020. С. 58-62.
- 49.Baugh, A., Cable, T. A History of the English Language. Fifth edition. Harlow: Longman. 2001. 447 p.
- 50.Blake, N. F. A History of the English Language. Houndmills: Palgrave. 1996. 382 p.
- 51.Durkin, P. Borrowed Words: A History of Loanwords in English. Oxford: OUP. 2014. 491 p.
- 52.Lin, G. H. Medical Terms of Greek, Latin and Communication Strategies. Lambert Academic Publishing. 2019, 57 p. URL. <https://eric.ed.gov/?q=medical+terms &id=ED598454>
- 53.Marks, J., Wooder, A. Check Your Vocabulary for Natural English Collocations. London: A&C Black. 2007. 80 p.
- 54.Penn, C., J. Watermeyer. Communicating Across Cultures and Languages in the Health Care Setting: Voices of Care. London: Palgrave MacMillan. 2018. 368 p.
- 55.Willis, D. Rules, Patterns and Words Grammar and Lexis in English Language Teaching. Cambridge: CUP. 2009. 238 p.
- 56.Zalipska I. Y. The lexical-semantic organization and the structure of medical terms. *Лінгвістичні дослідження: Зб. наук. праць ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*. Вип. 51. 2019. С. 13-20. <https://doi.org/10.34142/23127546.2019.51.02>

#### **СПИСОК ДОВІДКОВИХ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ**

- 57.Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов. М.: УРСС, 2004. 576 с.



58. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2006, 716 с.
59. Языкознание. Большой энциклопедический словарь / [Гл. ред. В.Н.Ярцева]. 3-е изд. М. : Большая Российская энциклопедия, 1998. 685 с.
60. Benson, M., Benson, I. Ilson, R. The BBI Combinatory Dictionary of English: Your Guide to Collocations and Grammar. Third Edition. Philadelphia: John Benjamins Publishing Company. 2010. 462 p.
61. Collins Cobuild Advanced Learner's English Dictionary. New Digital Edition. 2008. In *ABBY Lingvo*. DVD-ROM. Ver. X5. 2016. Систем. вимоги: Windows XP/Vista/7/10.
62. Hill, J., Lewis, M. (Eds.) LTP Dictionary of Selected Collocations. Boston: Cengage Learning. 1997. 288 p.
63. Oxford Learner's Dictionary of Academic English. URL <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/academic/> (дата звернення: 25.04.2022).
64. Roget's Thesaurus of English Words and Phrases / [Editor Betty Kirkpatrick]. – Harlow : Longman, 1992, 1254 p.
65. The Oxford English Dictionary. Second Edition on CD-ROM, Ver. 3.0. Oxford: OUP, 2003. Систем. вимоги: Windows XP/Vista/7/10.

### СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

66. House, M. D. (2004–2012) Episodes with scripts. URL <https://sublikescript.com/series/House-412142> (дата звернення: 23.11.2021).

## **ДОДАТКИ**

## Частотність медичних термінів у скриптах телесеріалу “House, M. D.”

#	medical term	number of uses
1.	doctor	352
2.	heart	290
3.	pain	271
4.	brain	256
5.	symptom	206
6.	hospital	182
7.	case	176
8.	tumor	171
9.	lungs	153
10.	cancer	142
11.	disease	116
12.	biopsy	116
13.	body	97
14.	diagnosis	96
15.	fever	95
16.	clinic	83
17.	seizure	81
18.	treatment	64
19.	steroid	64
20.	chest	52
21.	medication	51
22.	cough	48
23.	throat	43
24.	stroke	42

25.	blood test	41
26.	hallucination	37
27.	lesion	36
28.	meningitis	35
29.	X-ray	34
30.	trauma	34
31.	MRI	34
32.	organ	31
33.	toxins	27
34.	headache	27
35.	inflammation	24
36.	heart attack	24
37.	neurologist	23
38.	allergy	23
39.	allergic reaction	23
40.	vitamins	21
41.	Vicodin	21
42.	vein	21
43.	encephalitis	21
44.	cerebral vasculitis	20
45.	prednisone	19
46.	interferon	19
47.	differential diagnosis	18
48.	anaphylaxis	18
49.	tachycardia	17
50.	edema	17
51.	thigh muscles	16
52.	penicillin	16

53.	Heparin	16
54.	cardiac arrest	16
55.	nausea	15
56.	Ativan	15
57.	blood vessel	14
58.	shrink	13
59.	diarrhea	13
60.	adrenaline/epinephrine (US)	13
61.	radiology	12
62.	neurological problems	12
63.	M.S. (multiple sclerosis)	12
64.	aneurysm	12
65.	spine	11
66.	schizophrenia	11
67.	gonorrhea	11
68.	gland	11
69.	EKG	11
70.	catheter	11
71.	arrhythmia	11
72.	pupil	10
73.	oncologist	10
74.	tularemia	9
75.	sed rate	9
76.	fluid	9
77.	asthma	9
78.	spleen	8
79.	shunt	8
80.	Paraneoplastic Syndrome	8

81.	cirrhosis	8
82.	anaphylactic shock	8
83.	thigh	7
84.	retina	7
85.	psittacosis	7
86.	implant	7
87.	Haldol	7
88.	diagnostician	7
89.	CT scan	7
90.	stethoscope	6
91.	infarction	6
92.	the E.R. (emergency room)	5
93.	the CAT scan	5
94.	pediatrician	5
95.	painkillers	5
96.	ophthalmologist	5
97.	niacin	5
98.	equipment	5
99.	dizziness	5
100.	cure	5
101.	brain stem	5
102.	aspirin	5
103.	ampicillin	5
104.	uterus	4
105.	tremor	4
106.	thrombosis	4
107.	substance	4
108.	sedative	4

109.	imaging studies	4
110.	C.B.C.	4
111.	B.U.N.	4
112.	athlete's foot	4
113.	ventricle	3
114.	Subacute sclerosing panencephalitis (S.S.P.E.)	3
115.	pulmonary embolism	3
116.	protein markers	3
117.	neurosyphilis	3
118.	malaria	3
119.	inhaler	3
120.	immunologist	3
121.	gadolinium	3
122.	environmental cause	3
123.	contaminants	3
124.	concussion	3
125.	CHEM-7	3
126.	cerebrospinal fluid	3
127.	runny nose	2
128.	pediatrics	2
129.	obstetrics	2
130.	neurological complications	2
131.	measles	2
132.	L.F.T. (Liver Function Test)	2
133.	hypersomnia	2
134.	glioma	2
135.	eosinophil count	2

136.	defibrillator	2
137.	Creutzfeldt-Jakob disease	2
138.	creatinine	2
139.	altered mental status	2
140.	African Trypanosomiasis	2
141.	worm's cyst	1
142.	Wernicke's encephalopathy	1
143.	Trifluoperazine	1
144.	thyrotoxicosis	1
145.	Thorazine	1
146.	the magnetic resonance imager	1
147.	surgical airway kit	1
148.	sulfasalazine	1
149.	stimulant	1
150.	radionucleotide cisternogram	1
151.	P.C.R. test	1
152.	neurocysticercosis	1
153.	nerve problems	1
154.	metabolic disorder	1
155.	mercaptopurine	1
156.	mad cow (disease)	1
157.	light-headed	1
158.	ischemic syndrome	1
159.	inflammatory response	1
160.	hyperbaric oxygen chamber	1
161.	glassy look	1
162.	fibromyalgia	1
163.	family doctor	1



164.	corpus callosum	1
165.	coroner	1
166.	contrast material	1
167.	Clozarile	1
168.	Churg-Strauss vasculitis	1
169.	chronic fatigue syndrome	1
170.	chemotherapy	1
171.	Chagas	1
172.	cellulitis	1
173.	cell lining	1
174.	blood thiamine level	1
175.	back spasm	1
176.	ashen	1
177.	appendicitis	1
178.	Albendazole	1
179.	Melarsoprol	1
180.	hyperkinesia	1

Терміни ЛСП “medicine.”

<p><b>ЛСП “disease”</b></p>	<p>(brain) tumor, cancer, case, disease, Creutzfeldt-Jakob disease, Wernicke’s encephalopathy, asthma, cerebral vasculitis, Churg-Strauss vasculitis, psittacosis, chronic fatigue syndrome, fibromyalgia, neurocysticercosis, heart attack, an infarction, pulmonary embolism, stroke, meningitis, trauma, concussion, ischemic syndrome, M.S. (multiple sclerosis), neurosyphilis, gonorrhea, encephalitis, measles, Subacute sclerosing panencephalitis, S.S.P.E., cellulitis, tachycardia, cardiac arrest, diarrhea, thyrotoxicosis, metabolic disorder, arrhythmia, anaphylactic shock, anaphylaxis, schizophrenia, thrombosis, tremor, appendicitis, athlete's foot, cirrhosis, hypersomnia, malaria, Chagas, glioma, Paraneoplastic Syndrome, tularemia, African Trypanosomiasis</p>
<p><b>ЛСП “symptom”</b></p>	<p>symptom, seizure, lesion, light-headed, allergic reaction, ashen, edema, aneurysm, inflammatory response, cough, runny nose, back spasms, mucus production, inflammation, nerve problems, neurological complications, headache, fever, pain, nausea, headache, dizziness, hair loss, double vision, stress, hallucination, allergy</p>
<p><b>ЛСП “doctor specialization”</b></p>	<p>diagnostician, oncologist, doctor, neurologist, immunologist, shrink, ophthalmologist</p>
<p><b>ЛСП “lab studies”</b></p>	<p>protein markers, CAT scan, differential diagnosis, MRI, blood thiamine level, blood test, biopsy, eosinophil count, imaging studies, sed rate, X-ray, a CT scan, C.B.C., CHEM-7, radionucleotide cisternogram, L.F.T., interferon, P.C.R. test,</p>

	B.U.N., EKG
<b>JCF “organs”</b>	heart, body, organ, vein, blood vessels, brain stem, brain, lungs, muscles, chest, throat, corpus callosum, spine, ventricle, glands, pupil, retina, uterus, spleen
<b>JCF “medications”</b>	medication, gadolinium, aspirin, painkillers, vitamins, niacin, stimulant, substance, steroid, prednisone, contaminants, Vicodin, toxins, Ativan, Albendazole, penicillin, adrenaline/epinephrine (US), sulfasalazine, mercaptopurine, Heparin, ampicillin, Trifluoperazine, Thorazine, Clozarile, Haldol, sedative, Melarsoprol